https://doi.org/10.26682/hjuod.2023.26.2.43
گوڤارا زانكويا دهوك، پەربەندا: 26، ژمارە:2، (زانستێن مروڤایەتی و كومەلناسی)، بپ 708-726، 2023

کاریگەرییا بکارئینانا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی لسەر وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا کوردی لدەڤ قوتابیێن پۆلا حەفتێ بنەڕەت

نێچیرڤان عەبدوڵا یاسین* و دیار عەبدولکەریم سەعید**
*پشکا دەروونناسییا گشتی، فەکوڵتییا پەروەردەیێ، زانکۆیا زاخۆ، هەرێما کورستانێ-عێراق
**پشکا زمانێ کوردی، کولیژا پەروەردەیا بنیات، زانکۆیا زاخۆ، هەرێما کورستانێ-عێراق

((مێژوویا وەرگرتنا ڤەکولینی: 15 نیسانێ، 2023، مێژوویا رەزامەندیا بەلاڤکرنێ: 6 تەباخێ، 2023))

پۆختە

ڤەکۆلینێ دیڤچوون لسەر کاریگەریا بکارئینانا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی لسەر وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا کوردی لدەڤ قوتابیێن پۆلا حەفتێ بنەڕەتی کرییە. ژ بۆ بدەستڤەئینانا ئارمانجێن ڤەکۆلینێ، دوو گریمانەیێن چنەی هاتنە دارێشتن و پشتبەستن لسەر ڕێبازا ئەزموونگەری هاتییە کرن. ب مەرەما سنووردارکرنا کۆمەلا ڤەکۆلینێ، دوو قوتابخانەیێن تێکەل (فەڕاشین و ڕۆژین) بمەرەم ل بازێرێ زاخۆ هاتنە هەلبژارتن. تەکنیکا سامپلێ پشک کێشانا هەرەمەکی هاتە بکارئینان و ب ئەڤێ چەندێ، قوتابخانەیا فەڕاشین لگەل پۆلەکا 33 قوتابی وەک گرۆپێ ئەزموونگەری و قوتابخانەیا ڕۆژین لگەل پۆلەکا 25 قوتابی وەك گرۆپێ کۆنتڕۆلکار هاتنە هەلبژارتن. ڕێکارێن هەڤسەنگییێ دناڤبەرا هەردوو گرۆپان د هژمارەکا گۆڕاواندا هاتنە بکارئینان. تاقیکرنەکا (30) بڕگەیی وەک ئالاڤێ ڤەکۆلینێ هاتە دارشتن و خەسلەتێن سایکۆمەتری ژبۆ هاتنە دەرئێخستن. تاقیکرن ل پاشییێ بۆ مەرەما پیڤانا ئاستێ قوتابییان لدۆر وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا کوردی پشتی جێبەجێکرنا پلانێن فێرکرنێ هاتە ئەنجامدان. داتایێن هاتینە خڕڤەکرن، برێکا SPSS هاتنە شرۆڤەکرن. ئەنجام وەسا خوەیا بوون کو جوداهییەکا ڕامانداریا بەرچاڤ د ناڤەندێ نمرەیێن تاقیکرنا وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا کوردی د ناڤبەرا قوتابیێن هەردوو گرۆپاندا هەبوو ب بەرژەوندییا گرۆپێ ئەزموونگەری. دەرئەنجام گەهشتنە ئەوێ چەندێ ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی بشێوەیەکێ بەرچاڤ کاریگەرتر و گۆنجایترە ژ ڕێکا ئاسایی د وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردیدا. ئەڤێ ستراتیژییێ شییا ب هەمان ئاست مفای بگەهینیتە قوتابیێن کچ و کوڕ د گۆڕاوێ وەرگرتنا تێگەهاندا.

پەیڤێن سەرەکی: ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی، تێگەهـ، وەرگرتن، ڕێزمانا کوردی

1- دانەنییاسینا ڤەکۆلینێ Research introduction

1.1 ئاریشەیا ڤەکۆلینێ Problem statement:

تەکنەلۆژییا ڕۆلەکێ گرنگ د پەروەردەیا سەردەمدا دگێریت و ب ڕەنگەکێ بەرچاڤ گوهۆڕین یێن ئێخستینە د ڕێك و هۆیین فێرکرنێدا. ڕێکێن کلاسیکی و بکارنەئینانا تەکنەلوژیاییێ د پرۆسەیا فێرکرنێدا، ئێدی د پەروەردەیا سەردەمدا پێشوازییەکا باش لێ ناهێتەکرن؛ چونکی نفشێ ئەڤی سەردەمی د ژینگەهەکا تەکنولۆژیدا مەزندبن و ئەڤێ یەکێ باندۆرەکا ئەرینی و نەرینی لسەر پرانییا ئالییێن ژیانا ئەوان هەیە، ب تایبەتی ئالییێ پەروەردەکرنێ؛ ژبەر ئەڤێ چەندێ، ستراتیژیی، ڕێکێن نوی و هۆییێن ئەلکترۆنی د ناڤدا دهێنە بکارئینان. ئەڤجا ئەڤی بارۆدۆخی، ڤەکۆلەر نەچارکرن ڤەکۆلینان لسەر کاریگەرییا بکارئینانا ئەوان ئەنجامبدەن. لدۆر ئەڤێ چەندێ، ئاکێر (Aker, 2012) د ڤەکۆلینا خوەدا دبێژیت، د ئەڤی سەردەمێ ئەلکترۆنیدا، تەکنەلۆژییا یا بوویە پێکهاتەکی سەرەکیێ فێرکرنێ. هەردەمێ تەکنەلۆژییا بدروستاهی تێکەلی ڕێکێن وانگۆتنێ بوو، ل ئەوی دەمێ مامۆستا دێ باشتر و باسنەهیتر شێن بکارێ فێرکرنێ ڕابن و قوتابی ژی دێ باشتر د بابەتی گەهن و پراکتیککەن (p.150).

ڤەکۆلەر دهێنە ئازڕاندن و دخوازن دیڤچوونەکا ئەکادیمی د بیاڤێ خودا لسەر ئەڤێ ڕەوشێ بکەن. ئەنجامدانا چەندین چاڤپێکەفتنان لگەل پسپۆر و مامۆستاییێن زمان و ئەدەبێ کوردی پێخەمەت وەرگرتنا چەند فیدباکی لسەر ئاستێ ڕێزمانێ لدەڤ قوتابیێن پۆلا حەدتێ بنەرەت، فیدباکان ئەنجامێن دڵنەخوەشکەر سەبارەت ئاستێ قوتابییان د بابەتێ ڕێزمانێدا دانەدیارکرن. ژبۆ پشتڕاستبوون کو ئەڤە نەدیاردەکا نوییە، ڤەکۆلەران پێداچوونەك لسەر هندەك ڤەکۆلینێن بەرێدا کر، مینا ڤەکۆلینێن (ئیبراهیم، 2007)، (سلێمان، 2008)، (عەبدۆڵا، 2008) و (ئەحمەد، 2021)ی. دیسان ئەڤ ڤەکۆلینە ژی لاوزییا ئاستێ قوتابییان د بابەتێ ڕێزمانا زمانێ کوردیدا ددەنەدیارکرن.

بێگومان کارێ ڤەکولەرێن پەروەردەییە، چارەسەریان بۆ ڕەنگە ئاریشەیان ببینن، ئەو ژی بکارئینانا ستراتیژیێن

جودا جودایە ژبۆ بدەستڤەهینانا چارەسەریێن گونجای. چارەسەركرنا ئاریشەیا قوتابییان ژ لایێ لاوازیا وەرگرتنا تێگەهێن رێزمانڤە، رەنگە ب رێكا ستراتیژییێن هەڤچەرخ، مینا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی (Flipped Classroom) بهێتە چارەسەركرن. ئاریشەیا ڤەكۆلینێ دێ د ئەڤێ پرسیارا لخوارێدا هێتە ئاراستكرن:

ئەرێ بكارئینانا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی، دێ یا كاریگەربیت لسەر وەرگرتنا تێگەهێن رێزمانا زمانێ كوردی لدەڤ قوتابییێن پۆلا حەفتێ بنەرەت؟

2.1 گرنگییا ڤەكۆلینێ Research significance:

پۆلا بەروڤاژی ئێك ژ رێكێن بەرنیاسێن وانەگۆتنییە كو گوهۆرینی دئێخیتە كارێ د ناڤ و ژدەرڤەی پۆلێدا و فێربوونا قوتابییان تێدا ب رەنگەكێ بەرچاڤ خۆرتدبیت. دەمێ پۆل دهێتە بەروڤاژیكرن، قوتابی پێزانینان وەردگرن، كارامەییا تێگەهشتنێ لدەڤ ئەوان پێشدكەڤیت و دەرفەتا تێگەهشتنا بابەتی ژبەری دەستپێكرنا پۆلێ و ژدەرڤەی قوتابخانەیێ لبەر دەستێ قوتابی ددانیت. بابەت ب رێكوپیكی دهێتە ئامادەكرن، ب رەنگەكێ وەسا قوتابی بتنێ تێبگەهیت و بشێت چالاكییان ئەنجامبدەت. لدەمێ پۆلێ، مامۆستا چالاكییا فێربوونێ سانەهیتر لێدكەت، بەشدارییێ ب قوتابییان دكەت، بۆ فێربوونێ ئاراستەدكەت و فیدباكی لسەر كارێ ئەوان ددەت (Hoover et all., 2016, p.2) ، تابێرت (Tabbert, 1984) دبێژیت هەتاكو زمان برەنگەكێ سەركەفتییانە بهێتە بكارئینان، فێربوونا رێزمانا زمانی دبیتە بنەمایەكێ هەری سەرەكی؛ كارامەیێن رێزمانێنە هاریكارییا قوتابییان دكەن پەیڤ و پەیامان پێ رێكبێخن و رامانان ژێ دروستبكەن. رەهوانبوون د رێزمانێدا، شییانێ دەتە قوتابییان رستەیێن باشتر د ئاخفتن و نڤیسینێدا دروستبكەن و پەیامێن خوە ب رەنگەكێ رووهن بگەهینن. ئەڤە لدەمەكێ، رێزمانا شاش پەیاما بابەتی ب دروستاهی ناگەهینیت (p. 39).

ئازەر (Azar, 2007)، سەبارەت سروشتێ زمانی و تێگەهێن رێزمانێ دبێژیت: ئێك ژ لایەنێن گرنگێن فێربوونا رێزمانێ ئەوە قوتابی فێری سروشتێ زمان دكەت. بۆ نموونە، قوتابی فێردكەت، زمان ژ ئاخفتنا ئەم دبێژین، دخوینین، دبهیسین و دنڤیسین پێكدهێت. بێ رێزمان، دا بتنێ پیت، دەنگ، وێنە و دەربرینێن جەستەی هەبن بۆ مەرەما دانوستاندنێ. ئەڤجا، رێزمان وەك ئالاڤێ رێستنا چیتییە ژبۆ ئەڤان پێكهاتەیێن زمانی. ئێك ژ بنەماییێن فێركرنا رێزمانی ئەوە قوتابی فێری تێگەهان دبیت: تێگەهێن دەربرینا دەمی، پەیوەندیا د ناڤبەرا دەمێن كاری، تێگەهێن ناڤ و هەڤالناڤ، بكەر و كار. ئەڤ تێگەهە ب رێكا هندەك زاراڤێن سادە دهێنە وەرگرتن. باش ئاشنابوون ب رێزمانێ، پەیوەندیا د ناڤبەرا تگێەهێن رێزمانێدا رووهندكەت و ئەڤ هایداریە هاریكارییا قوتابی دكەت برەنگەكێ باشتر د زمانێ خوە بگەهیت (pp. 2-3).

دەروازەیێ تێگەهان وەك بابەتەكی گرنگ د ناڤ ئاراستەیێن نوییێن جیهانیدا دهێتە دیتن؛ ئەڤ دەروازە باشترین رێكە بۆ پێكڤەگرێدانا زانین، راستی و بابەتێن سەر ب ئێك زانستڤە، ئانكو تێگەهـ، پێكهاتەیێن زانستان پێكڤەگرێددەن. دیسان تێگەهـ دبنە بنیاتێ پێكئینانا بنەما و یاساییێن هەر زانستەكێ و ژینگەها هەر زانستەكێ ب تێگەهان دهێتە رووهنكرن. ئەڤجا تێگەهـ ب كلیلێن تێگەهشتنا زانستان دهێنە هەژمارتن (أبو عاذرە ، 2012. ص. 15-16).

عاشور و الحوامدة (2007) ئاماژێ ددەنە هندێ، كو ڤەكۆلینێن پەروەردەی دووپاتێ لسەر ئەوێ چەندێ دكەن، مێشك باشتر سەرەدەرییێ لگەل تێگەهان دكەن ژ پێزانینێن زۆر و ژێكجودا. ب دەربڕینەكا دی، قوتابی پێزانینێن زۆر و ژێكجودا بسانەهی وەرناگرن و زوی ژبیركرن، بەلێ ئەو پێزانینێن ب تێگەهان پەیوەندیییا هزر و راستییێن ئەوان هاتینە رێكخستن، پتر دمینین د مێشكیدا؛ ژبەركو تێگەهـ كارێ پۆلینكرنا پێزانینان بۆ مێشكی ب سانەهیتر لێدكەت (ص. 288).

لدویڤ ئەڤێ چەندێ، ڤەكۆلەر وەسا دبینیت كو وەرگرتنا تێگەهێن بابەتی بدروستاهی، ئانكو ب تێگەهشتن و پراكتیكڤە دێ شیانێ ددەتە قوتابی بابەتی ب تێگەهشتن وەربگریت، نەك راستی و پێزانینێن بابەتی ژبەربكەت. لدەمێ قوتابی تێگەهێن بابەتی وەردگریت، ئەڤ چەندە دێ هاریكارییا ئەوی كەت ب سانەهیتر فێری بابەتێن گرێدای ب ئەوی تیگەهیڤە ببیت و دێ شێن جوداهییێ ئێخیتە د ناڤبەرا ئەوان تێگەهـ و هزرێن نێزیكی ئێكدا. دیسان وەرگرتنا تێگەهان دەرفەتێ ددەتە قوتابییان باشتر د وێنەیێ گشتییێ بابەتی بگەهیت؛ ژبەركو ب رێكا تێگەهان دزانن چەوا بابەت هاتییە رێكخستن.

وەرگرتنا تێگەهان شیانێ ددەتە قوتابی دانوستاندنێ لسەر بابەتی بكەت و نموونەیان ژ ژیانا كەتواری بئینن. بۆ نموونە، دەمێ قوتابی فێری تێگەهێ بابەتی دبیت، ئێدی دێ شێت هندەك نموونەیان ژ هزرا خوە بئینیت، بێكو هزرا خوە ب نموونەیێن پەرتووكێ یان مامۆستاییڤە سنووردارببكەت. دشێین بێژین، وەرگرتنا تێگەهان قوتابی چالاكدكەت و ناهێلیت قوتابی بتنێ گوهدارییا شروڤەكرنا مامۆستاییی بكەت، بەلكو بخوە بزاڤا تێگەهشتنا بابەتی دكەت. ئەڤجا وەرگرتنا تێگەهان و جێبەجێكرنا ئەوان وەك بنایەتەكێییە ژبۆ وەرگرتنا بابەتی بگشتی. هەروەسا خالەكا دی یا گرنگ، شیانێ ددەتە قوتابی ب بەلگە دانوستاندنان بكەت و كارامەییا هزركرنا د بابەتیدا لدەڤ قوتابی پێشدئێخیت و ناهێلیت بابەتی ب هشكاتی ژبەربكەت؛ ئەڤ چەندە قوتابییەكێ سەربەخوە دئافرینیت لگەل هزركرنەكا كویر ژبۆ ئەوان بابەتێن دخوینیت، ئانكو وەل قوتابی دكەت هزرێن خوە د چارگۆشەكێدا سنووردارنەكەت، بەلكو هزرێن خوە ببەتە ژ دەرڤەی چارچوڤێ چارگۆشەیا هزركرنێ.

رێکێن کلاسیکیێن فێرکرنێ، ب تایبەتی رێکا وانەگۆتن و خواندنێ ئەڤان جۆرە پێزانینێن دەستپێکی بۆ قوتابییان پێشکێشکدکەن، بەلێ لڤێرێ پرسیار دروستدبن، ئەرێ بتنێ دانانا پێزانینان لبەردەستێن قوتابییان گەرەنتییا وەرگرتنا بابەتی دکەن. ئەرێ هندەك رێك هەنە هاریکارییا قوتابییان بکەن ئەڤان جۆرە پێزانینان وەربگرن و پێ بشێن سەرەدەرەیێ لگەل بابەتێن ئالوز بکەن؟

ڤەکۆلەر وەسا دبینیت کو ئەنجامدانا ڤەکۆلینان لدۆر کاریگەرییا ئەوان رێکێن هەڤچەرخ مینا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی د بابەتێن زمانێ کوردیدا کارەکێ زۆر گرنگە؛ پێخمەت هندێ داکو قوتابی و مامۆستایێن زمان و ئەدەبێ کوردی ژ ئەوان ستراتیژی و رێکێن کاریگەرێن وانەگۆتنێ بێبەش نەبن.

3.1 ئارمانجا ڤەکۆلینێ Research objective:

زانینا کاریگەرییا بکارئینانا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی (Flipped Classroom Strategy) لسەر وەرگرتنا تێگەهێن رێزمانا کوردی لدەڤ قوتابییێن پۆلا حەفتێ بنەرەت.

4.1 گریمانەیێن ڤەکۆلینێ Research hypothesis:

جوداهییا راماندارییا ئاماری ل ئاستێ (0.05) دا نینە د ناڤەندێ نمرەیێن تاقیکرنا وەرگرتنا تێگەهێن رێزمانا کوردی د ناڤبەرا قوتابییێن گرۆپێ ئەزموونگەرێ ئەوێن بابەتی لدویڤ ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی وەردگرن و قوتابییێن گرۆپێ کونترۆلکریدا ئەوێن بابەتی لدویڤ رێکا ئاسای وەردگرن.

- جوداهییا راماندارییا ئاماری ل ئاستێ (0.05) دا نینە د ناڤەندێ نمرێن تاقیکرنا وەرگرتنا تێگەهێن رێزمانا کوردی لدەڤ قوتابییێن کور و کچ یێن گرۆپێ ئەزموونگەرێ ئەوێن بابەتی لدویڤ ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی وەردگرن.

5.1 سنوورێ ڤەکۆلینێ Research limitation:

سنوورێ مرۆڤی:

- قوتابییێن پۆلا حەفتێ بنەرەت.

سنوورێ جهی:

- دوو قوتابخانەیێن تێکەل سەر ب پەروەردەیا ڤەزا زاخۆ.

سنوورێ بابەتی:

- وەرزێ ئێکێ ژ سالا خواندنێ (2021-2022).
- بابەتێن پشکا رێزمانێ بۆ وەرزێ ئێکێ، بابەتە د پەرتووکا زمان و ئەدەبێ کوردیدا بۆ پۆلا حەفتێ بنەرەتی ژ لایێ وەزارەتا پەروەردێ بۆ سالا خواندنێ (2021-2022) هاتینە بریاردان (حکومەتا هەرێما کوردستانێ، 2019، ل ل. 7-47).

6.1 پێناسەکرنا زاراڤان Defining terms:

1.6.1 ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی

Flipped classroom Strategy:

1.1.6.1 ستراتیژیی د وانەگۆتنێدا:

هەتتی (Hattie, 2012)، ستراتیژییێن وانەگۆتنێ ئامازەیە ژبۆ ئەوان رێک، شێواز، تەکنیک، رێکار و پرۆسەیێن مامۆستا لدەمێ وانەگۆتنێن خوەدا بکاردئینیت. ب گشتی ستراتیژی د فرەرەهەندن و کاریگەرییا وان لدویڤ ئەوی چوارچوڤی دمینین یێن تێدا دهێنە بکارئینان (p. 22).

پێناسەیا کردەی: ستراتیژیی د وانەگۆتنێدا، ئەو پلانەیە مامۆستا بکاردئینیت ژبۆ بدەستڤەئینانا ئەوان ئارمانجێن فێربوونێ یێن قوتابیێن خوە دانایێن. د ستراتیژیێدا مامۆستا هندەك رێکێن وانەگۆتنێ و ژێدەران بۆ ئەڤێ مەرەمێ بکاردئینیت. بدەربریەکا دی، ئەو رێکا سیستەماتیکیینە مامۆستا بکاردئینیت داکو قوتابییێن وی فێری بابەتەکێ دیارکری ببەن.

2.1.6.1 پۆلا بەروڤاژی Flipped Classroom:

بێرگمەن و سامس (Bergmann & Sams, 2012)، تێگەهێ سادە یێ پۆلا بەروڤاژی ئەڤە یە: ئەو کارێ بەرێ د پۆلاندا دهاتە ئەنجامدان، دێ ب رێکا پۆلا بەروڤاژی ل مالێ هێتە ئەنجامدان و ئەو کارێ بەرێ ل مال د هاتە ئەنجامدان، نوکە ب ئەڤێ رێکێ دێ د ناڤا پۆلێدا هێتە ئەنجامدان (p. 13).

پێناسەیا کردەیی: پۆلا بەروڤاژی رێکەکا فێرکرنێیە کو بەهرا پتر ب رێکا ڤیدیۆیان تێگەهێ سەرەکییێ بابەتەکێ ل مال دگەهینیتە قوتابییان و دەلیڤێ دەتە قوتابیان "ئەرکێ مالێ" د پۆلێدا ئەنجامبدەن. بدەربرینەکا دی، مامۆستا ئێدی هەمی دەمێ وانەیێ ب گەهاندنا هزرا بابەتیڤە نابوورینیت؛ بەلکو قوتابی ئەوی دەمی ب ئەنجامدانا راهێنان و چالاکیێن جودا جوداڤە دبوورینن و پتر دەرفەتا رووینشتنێ و گەنگەشەکرنا بابەتی یا هەی لگەل ئێکدو و مامۆستای. تەکەزا سەرەکییا فێربوونا بەروڤاژی ئەوە ژینگەهەکا فێربوونێ یا وەسا ئاڤابکەت کو قوتابی تێدا تەوەرێ سەرەکی بیت.

3.6.1 وەرگرتن Acquisition:

کراشین (Krashen, 1982)، ددەتە دیارکرن وەرگرتن دوو جۆرە: یا ئێکێ وەرگرتنا سروشتییە. بۆ نموونە، دەمێ زاروکەك زمانی دایك د ژینگەها تێدا مەزن دبیت وەردگریت و پێ دئاخڤیت. یا دوویێ وەرگرتنا ب رێکا فێربوونێیە. بۆ نموونە، فێربوونا رێزمانا زمانێ دایك پێخمەت زانستیکرنا زمانێ خوە (p. 10).

ئەحمەد (2021)،" شیانا قوتابییێن سەمپڵا ڤەکۆلینێیە لسەر تێگەهشتن، جوداکرن و پەیرەوکرنا تێگەهەکێ رێزمانێ یێ دیارکری ژ کۆمەکا تێگەهێن رێزمانی یێن د ئەزموونێدا دهێنە خواندن. ئەڤ شیانە ب رێکا سەرجەمێ ئەوان نمرەیان دهێتە پیڤان یێن قوتابی د تاقیکرنا وەرگرتنا تێگەهان بدەستڤەدئینین یێن بۆ مەبەستا ڤەکۆلینێ هاتینە بەرهەڤکرن (ل. 25)".

پێناسەیا کردەیی بۆ وەرگرتنا تێگەهان Concept Acquisition:

ڤەکۆلەر پێناسەیا کردەیی بۆ وەرگرتنا تێگەهان ب ئەڤی رەنگێ لخوارێ دادرێژین:

ڤەكۆلەر: شیانێن قوتابییێن سەمپلا ڤەكۆلینێیە لسەر وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانییە، یێن د ماوەیێ پراكتیكرنا ستراتیژیی و ڕێكا ئاسایدا هاتینە خواندن. پیڤانا ئەڤی گوراوێ "وەرگرتن" ب ڕێكا سەرجەمێ ئەوان نمرەیانە یێن ژ تاقیكرنا وەرگرتنا تێگەهان هاتینە بدەستڤەئینان.

4.6.1 تێگەهێن ڕێزمانێ Grammar Concepts:

هاڕس و ڕەووون (Harris & Rowan, 1989)، زاراڤێ "تێگەهـ" د بوارێ فێربوونا تێگەهێن ڕێزمانێدا ئاماژەیە بۆ ئەوان هزركرنێن كوویر كو دەربرینێ ژ دەستەیەكا ڤەوارەیان خودان ساخلەتێن گرنگێن دەستنیشانكری دكەت. ناڤێن ئەڤان تێگەهان (بۆ نموونە، ئەو زاراڤێن هەر ژ كەڤندا د فێركرنا ڕێزمانێدا هاتینە بكارئینان) و ئەڤ زاراڤە د هاریكارن ژبۆ بەحسكرنا تێگەهان. هەرچەندە ئەڤ زارڤە دشێن بابەتێ بەحسكرنا تێگەهان سانەهیترلێبكەن، بەلێ تەكەزا قوتابی بتنێ لسەر زاراڤێن ڕێزمانێ ڕەنگە تووشی شاشییەكێ بكەت و هزربكەت زانینا زاراڤی ئانكو تێگەهشتنا وێنەیێ گشتیێ تێگەهییە (pp. 22-23).

پێناسەیا كردەیی: تێگەهێن ڕێزمانی ئەو هزركرنا كوویر و وێنەیێ گشتی یێ بابەتەكییە كو زارڤەكێ ڕێزمانێ دەلالەتێ ژێدكەت. هەروەسا تێگەهـ ئەو هزرەیە یا ژ ئەنجامێ لێكدانا كۆمەكا پێكهاتەیان د مێشكێ مروئەڤیدا دروستدبیت. ئەڤجا پێناسەكرنا زاراڤی، جوداكرن و جێبەجكرن فەرە بهێنە مسۆگەركرن هەتاكو تێگەهـ بهێتە وەرگرتن. پیڤانا وەرگرتنا تێگەهێن بابەتێن ڕێزمانا كوردی كو هاتینە بریاردان بۆ سالا 2021-2022 ب ڕێكا زانینا سەرجەمێ تاقیكرنا وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ كوردییە لدەڤ قوتابییێن پۆلا حەفتێ بنەڕەت.

2 زەمینەیا تیوری و ڤەكۆلینێن بەرێ Theoretical background & literature review:

1.2 ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی:

1.1.2 زەمینە/بەكگڕاوند Background:

گۆتنێن جودا لدۆر ڕەسەنەتییا پۆلا بەروڤاژی دهێنە دیتن. بۆ نموونە، پۆلا بەروڤاژی ل دەستپێكا سەدێ نۆزدەێ خوەیابوویە. دەمێ ئەكادیمییا لەشكەری یا ویلایەتێن ئێكگرتیێن ئەمریكا ل خالا ڕۆژئاڤا ڕێكەكا فێركرنێ دروستكر. ب ئەڤێ ڕێكێ مامۆستایان هندەك ژێدەر بۆ قوتابییان دابینكرن؛ داكو ژبەری هاتنا پۆلێ مفای ژێ ببینن و دەمێ پۆلێ بۆ پێكڤەكاركرنا گرۆپان و چارەسەركرنا ئاریشەیان و پرۆژان بهێتە بكارئینان (Hartyanyi, 2018, p. 6).

پرۆفیسورێ زانكوی هارڤرد مەیزەر (Mazur, 1997, p. 9)، ب تێگەهێ ستراتیژییا خوە یا ب ناڤێ فێركرنا هەڤدوو (Peer Instrcutions) ڕوولەكێ گرنگ و كاریگەر لسەر فێركرنا بەروڤاژی هەبوویە؛ چونكی مەیزەری ب ڕێكا خوە شییا دانا پێزانینان ڤەگۆهێزیتە ژدەرڤەی پۆلێ و دەمێ پۆلێ بۆ تێگەهێن ئالوز بكارئینیت، ئەڤجا دەرفەت بۆ فێربوونا بابەتی پتر پەیدابوو بەراورد ب وانەگۆتنا كلاسیكی. هەروەسا كارەكێ ئەكادیمی ل سالا 2000 لژێر ناڤێ وەرگەراندا یان بەروڤاژیكرنا پۆلێ (Inverting The Classroom) هاتە ئەنجامدان كو تێدا بەحس ل ڤەگوهاستنا پێزانین و شروڤەكرنا بابەتی دكەت بۆ سەر كومپیوتەری و شەریتێن ڤیدیۆیێ (VCRs)؛ داكو ئەو قوتابییێن ب شێوازێن جودا جودا فێردبن، مفای ژێ ببین (Lage, Platt, & Treglia, 2000, p. 41). ل سالێن 1990 ویسلی بەیكەری ژی ل زانكویا سێدرفێل (Cedarville University) تاقیكرن لسەر هزرەكا ب ئەڤی رەنگی دكر. ئەوی كارەكی ئەكادیمی ل كۆنفرانسەكێ پەروەدەی ل سالا 2000 پێشكێشكر و زاراڤێ دەستنیشانكری " پۆلا بەروڤاژی" بوو. وەسا هاتییە دیاركرن كو ڕەنگە ئێكەم جاربیت زراڤێ " پۆلا بەروڤاژی" د بوارێ فێربوون و فێركرنێدا هاتبیتە بكارئینان (Baker, 2000, pp. 9-17).

ئاڕۆن سامس (Sams, 2013, p. 2)، بڕاستی زاراڤێ بەروڤاژیكرن (Flipped) ژ كەسكێ كو مامۆستا و شارازەیێ تەكنەلۆژیییایێ بوو بناڤێ كاڕڵ فێش (Karl Fisch) هاتییە وەگرتن دگۆتێ بەروڤاژیكرنا فێشێ (Fisch Flip).

هەرچەندە مامۆستا بێرگمەن و سامس (Bergmann & Sams, 2012, p. 3)، ئەوێ چەندێ ناڤەشێرن كو ئەوان زاراڤێ پۆلا بەروڤاژی (Flipped Classroom) نە داهێنایە، بەلێ پتریا ژێدەران وان ب دامەزرێنەرێن هزرا پۆلا بەروڤاژی دهەژمێرن. هەردوو مامۆستا دیاردكەن ل سالا 2006 هەردووكا ل ئامادەیا وودلاند ل ویلایەتا كۆلۆڕادو-ئەمریكا دەست ب وانەگۆتنا بابەتێ كیمیایی كر. هەردوو مامۆستایان ل قوتابخانەیێ دبنە بەرپرسێن پشكا كیمایێ. ب بوورینا دەمی هەڤالینییا هەردووكان موكمترددبیت و هەستپێدكەن كو ئەوان ئێك فەلسەفە یا د بوارێ پەروەردێدا هەی. داكو كارێ ئەوان ب سانەهیتر بیت، هەردووكان پێكڤە پلانێن وانەگۆتنێ دروستدكرن و دیسان داكو گەلەك دەم ژ ئەوان نەچیت، گەلەك كارێن خوە ب نۆڕانی ئەنجامددان. بۆ نموونە، مامۆستا سامس، دا جارەكێ تاقیگەهێ یان ئەزموونێ بەرهەڤكەت و جارا دویڤرا نۆرا مامۆستا بێرگمەنی بوو.

ئەو ئاریشەیا ئەوان هەر زوی هەستپێكری سەبارەت كاركرنا ل قوتابخانەیا ڤەدەر ژ بازێری، ئەو بوو كو قوتابییان ژبەر یاریێن وەرزشی و چالاكییان گەلەك دەمێ خواندنێ ژ دەستددا. ژبەر دویراتییا قوتابخانێ، چوون و هاتنا قوتابییان ژ ئەڤان چالاكییان گەلەك دەم دهاتە مەزاختن. د ئەنجامدا گەلەك قوتابی د وانەیێن خوەدا پاشڤەدمان.

پشتی هەردوو مامۆستایان زانی پروگرامەكێ هەی وانەیان ب دەنگوڕەنگ و نڤیسینڤە توماردكەت، دكەتە ڤیدیۆ، دشییاندان ب ئۆنلاین بهێنە بەلاڤكرن و لگەل گەشەكرنا یوتیبۆبی (Youtube) ژی دهەمان دەمدا، بوونە

ئەگەرێ پەیداكرانا هزرەكێ لدەڤ هەردوو مامۆستایان كو ڕەنگە ئەڤە چارەسەریەك بیت بۆ ئەوان قوتابیێن وانەیێن خوە ژ دەستددەن. ل بهارا سالا 2007 هەردوو مامۆستایان ب ڕێكا پرۆگرامێ تۆماركرنا شاشەیێ، دەست ب توماركرنا وانەیێن خوەیێن زیندی كرن. ئەوان وانەیێن توماركی ب ئۆنلاین بەلاڤكرن؛ داكو قوتابی بشێن وانەیان ببینن.

مامۆستا بێرگمەن و سامس ئەوێ ڕاستیێ ناڤەشێرن كو وانە ژبەر سانەهیكرنا كارێ خوە توماردكرن؛ ژبەركو ئەوان گەلەك دەم ب دووبارە گۆتنا بابەتیڤە دبوراند بۆ ئەوان قوتابیێن بابەت ژدەستدداین. ئەڤجا ئەو وانەیێن توماركری بوونە ئێكەم چەپەرێ وان دژی ئەڤێ ئاریشەیێ.

ئەو قوتابیێن وانە ژێچووین، حەز ژ وانەیێن توماركری كرن و ب ئەڤێ ڕێكێ فێری ئەوان بابەتان بوون یێن ژێچووین. هەتا ئەوان قوتابیێن بابەت ژێنەچووین ژی لدەمێ ئەزموونا بۆ مەرەما پێداچوونێ تەماشەی ئەڤان وانەیێن توماركرن دكر و ئێدی وان گەلەك دەم پشتێ قوتابخانێ ب دووبارەكرنا بانەتان ڤە نەدمەزاخت.

هەردوو مامۆستایان چاڤەڕێنەدكر وانەیێن بەلاڤكری دێ هوسا كاریگەرییەكا باش هەبیت؛ چونكی وانە ب ئۆنلاین هاتبوونە بەلاڤكرن، قوتابی و مامۆستایان ل سەرانسەری جیهانێ تەماشەی وانەیێن بەلاڤكری كرن و ب ئیمێلان سوپاسیا ڤان هەردوو مامۆستایان كرن. دیسان قوتابیێن دی مینا قوتابیێن وان كو وانە ژێدچوون مفا ژ وانەیێن بەلاڤكری دیتن و مامۆستایێن هاریكار و نوی ژی بۆ وانەگۆتنا كیمایێ مفا ژێ دیتن

(Bergmann & Sams, 2012, pp. 3-4).

2.1.2 تێگەهێ پۆلا بەروڤاژی

The concept of the flipped classroom:

كۆنفڕانسەك لدۆر پۆلا بەروڤاژی ل كۆلۆڕادو ژ لایێ تیما پۆلا بەروڤاژی مامۆستا بێرگمەن، ئۆڤەرمییەر و ویلی ڤە (Bergmann, Overmyer, & Wilie, 2015, pp. 2-4) هاتە گێران، ئارمانجا كۆنفڕانسی ئەو بوو ڕاستی و نەڕاستییا پۆلا بەروڤاژی بهێتە دیاركرن. د كۆنفڕانسیدا گەنگەشە لدۆر هزر و پێناسەیێن ڕاست و شاش لدۆر پۆلا بەروڤاژی هاتە كرن.

❖ هزر و پێناسەیێن شاش لدۆر پۆلا بەروڤاژی:

- هەڤواتایەكە ژبۆ ڤیدیۆیێن ئۆنلاین؛ پرانییا خەلكێ دەمێ زاراڤێ پۆلا بەروڤاژی دبهیسین، ئێكسەر هزرا وان دچیتە سەر ڤیدیۆیان.
- گۆهۆڕینا مامۆستایانە ب ڤیدیۆیان.
- كوڕسەكێ ئۆنلاینە.
- قوتابی بێ ڕێنمای كاردكەن.
- قوتابی هەمی دەمێ خوە پۆلێ لبەر شاشەیێن كومپییەتەران دمەزێخن.

❖ هزر و پێناسەیێن دروست لدۆر پۆلا بەروڤاژی:

- ئالاڤەكە دەمێ پێكڤەكاركرنا قوتابییان لگەل هەڤدوو و مامۆستای زێدەترلێدكەت.
- ژینەگەهەكە قوتابی تێدا بەرپرسیارەتیيا فێربوونێ ب ستۆیی خوەڤە دگرن.
- پۆلەكە مامۆستا تێدا نە ئاغایێ سەر كۆچكێیە، بەلكو كار مامۆستای تێدا ڕێبەریكرنە.
- تێكەلكرنا فێركرنا ڕاستەوخۆیە لگەل فێربوونا بەرهەمهێنەر.
- پۆلەكە دەرفەتێ دەتە قوتابیێن بەرهەڤنەبووی ژی د وانەیێن خوەدا پاشڤە نەمینن.
- پۆلەكە شروڤەكرنا بابەتی تێدا بۆ قوتابییان دهێتە ئەرشیڤكرن؛ داكو هەرگاڤا بڤێن بشێن پێداچوونەكێ لسەر بابەتی بكەن یان ژی ئاستێ خوە پێ باشتربكەن.
- پۆلەكە قوتابی تێدا پتر پشكداریێ دكەن.

تۆرا فێربوونا بەروڤاژی: هەتا پۆلا بەروڤاژی ب سەركافتییانە ڕوولێ فێربوونا بەروڤاژی ببینیت، فەرە پەروەردكار چوار ستوونان لبەرچاڤوەربگرن:

3.1.2 ستوونێن فێربوونا بەروڤاژی

Flipped Learning Pillars:

1.3.1.2 ژینگەها گونجای:

فێربوونا بەروڤاژی شێوازێن جودا جودایێن فێربوونێ بخوەڤەدگریت. پەروەردكار جهێ فێربوونێ ب شێوەیەكێ ڕێكدئێخیت كو بكێری بابەتێ وانەیێ بهێت. دابینكرنا ژینگەهەكا گونجای، پشتەڤانییا فێربوونا ب كۆم و سەربەخوە دكەت و دەرفەتێ دەتە قوتابی دەم و جهێ فێربوونێ هەلبژێریت. ئەڤجا پێدڤییە پەروەردكار دەمێ فێربوونا قوتابی و هەلسەنگاندانا فێربوونێ وان ژی لبەرچاڤ وەربگرن (FLN, 2014, p. 5).

2.3.1.2 كەلتورێ فێربوونێ:

ڕێكێن كلاسیكیێن فێربوونێ دەرەفەت نەددا قوتابییان ب تەمامی دیڤچوونا بابەتی بكەن و دەرفەتا فێربوونێ یا لاواز بوو، بەلێ د شێوازێ فێربوونا بەروڤاژیدا، دەمێ وانەیێ دهێتە تەرخانكرن ژبۆ لێگەریان و دیڤچوونا بابەتی ب تێروتەسەلی، ئانكو دەرفەتەكا دەولەمەند یا فێربوونێ ب قوتابی دهێتە دان. د ئەنجامدا، قوتابی ب چالاكی پشكداریێ د بنەجهكرنا پێزانینیاندا دكەت ب ڕێكا پشكداریكرن و هەلسەنگاندنا شێوازێ فێربوون و تێگەهشتنا خوە (FLN, 2014, p. 6).

3.3.1.2 دەستنیشانكرنا بابەتی:

پەروەردكارێن فێربوونا بەروڤاژی هەمی دەمان هزر لسەر چەوانییا بكارئینانا مۆدێلی فێربوونا بەروڤاژی دكەن، برەنگەكێ كو هاریكارییا قوتابییان بكەت ژبۆ پێشئێخستنا وەرگرتنا ب تێگەهشتن و هەروەسا باش هایداربوونا ڕێكاران. ئەو بریاردەن كیژ بابەتی فێری قوتابییان بكەن و چ بابەتی قوتابی دێ شێت بتنێ بخوینن و سەرەدەریێ لگەل بكەن. پەروەردكار ئەڤی ستوونی بكاردئینن ژبۆ باش

بكارئينانا دەمێ پۆلێ و بشێن ئەوان ڕێكێن قوتابی تێدا تەوەرێ سەرەكی و ستراتيژييێن فێربوونا چالاك كو بكێرى قۆناغ و بابەتی بهێن، بكاربينن (FLN, 2014, p. 7).

4.3.1.2 پەروەردكارێ پسپۆر:

پەروەردكارێن پسپۆر ڕوگڤولەكێ گەلەك گرنگتر د پۆلا بەروڤاژيدا دبينن بەراورود ب پۆلەكا ئاسای. دەمێ قوتابی د ناڤ پۆلێدا، ئەو ب بەردەوامی چاڤدێريا كارێ وان دكەت، فيدباكی لدەمێ گونجای ب قوتابييان ددەت، و كارێ وان دهەلسەنگينيت. پەروەردكارێن پسپۆر پێداچوونێ بكارێن خوەدا دكەن، پەيوەنديێ ب هەڤدوو دكەن؛ پێخەمەت باشتركرنا فێركرنێ، ڕەخنەيێن ئاڤاكەر وەردگرن و د پۆلێن ئالۆزدا دخوەڕاگرن. هەرچەندە د پۆلێدا كێمتر خوەيادبت، بەلێ ئەو هيڤينێ هەرە سەرەكيێن هەبوونا فێربوونا بەروڤاژييە (FLN, 2014, p. 8).

4.1.2 قۆناغ و پێنگاڤێن جێبەجێكرنا پۆلا بەروڤاژی:

1.4.1.2 قۆناغا ژبەری دەسپێكرنا پۆلێ Before class phase:

ئەڤ قۆناغە ئەڤان پێنگاڤێن ل خوارێ بخوەڤەدگريت:

پێنگاڤا ئێكێ: پلاندانانا وانەيێ:

چجاران ئەنجامێن باش بێ پلانەكا پێشوەخت بدەستڤەنائێن. مامۆستا ڕێكێن فێركرنێ بكاردئينين داكو ئارمانجێن بۆ قوتابييێن خوە ددەينن باش بهێنە بدەستڤەئينان. د ئەڤێ پێنگاڤێدا، مامۆستا برياری ددەت چ بابەت ژدەرڤەی پۆلێ ب ڕێكا ڤيديۆيا بۆ قوتابييان بهێتە گۆتن و چ بابەت و چالاكی د ناڤ پۆلێدا بهێنە گۆتن و ئەنجامدان (Ferriman, 2020, p. 4).

پێنگاڤا دووێ: تۆماركرنا ڤيديۆيێ:

لگورەی بێرگمەن و سامس (Bergmann & Sams, 2012, p. 42) و گرين و يێن ديتر (Green et all., 2018, p. 39)، ل ئەڤی سەردەمی دروستكرنا ڤيديۆيا نە ببهايە. تۆماركرنا بابەتەكێ پێدڤی ب كومپيوتەر يان ووردەكێ زيرەک لگەل هەبوونا مايكرۆفۆن، كاميرە و ئاميرێ نڤيسنێ يان كاميرەيا تۆماركرنا دووكۆمينتان هەيە. بابەت بێ ئامادەبوونا قوتابييان دهێتە تۆماركرن و مامۆستا دشێت جاربجار تۆماركرنێ بڕاوستينيت داكو بزانيت دويڤرا دێ چ بێژيت يان شاشيەكێ ڕاستڤەبكەت. هندەك مامۆستا تێكستەكێ بەرهەڤدكەن و لدەمێ تۆماركرنێ بتنی دخوينن، بەلێ دێ باشتربيت مامۆستا برەنگەكێ سروشتی بابەتی شروڤەبكەت.

پێنگاڤا سيێ: بەلاڤكرن:

پشتی ڤيديۆ يان ناڤەروك دهێتە ئامادەكرن، گرنگە لسەر پلاتفۆڕمەكێ وەسا بهێتە بەلاڤبكرن كو قوتابی ب سانەهی بگەهنێ. گەلەک پلاتفۆڕمێن ئۆنلاين ژی يێن هەين مامۆستا دشێن تێدا بابەتێن خوە بەلاڤبكەن و ب سانەهی ژی بگەهنە لبەردەستێ قوتابی. زور يا گرنگە پلاتفۆرمی سيستەمەك هەبيت دەرفەتێ بدەت مامۆستای بابەتێن خوە تێدا بەلاڤبكەت و بشێت چاڤدێريا كارێ قوتابی يێ ژدەرڤەی پۆلێ بكەت؛ داكو پشتڕاستبيت كو قوتابييان هزرا بابەتی وەرگرتييە ژ بەری بهێنە د پۆلێدا (Ferriman, 2020, p. 6) و (Bergmann & Sams, 2012, p. 43).

پێنگاڤا چوارێ: هەلسەنگاندنا ژبەری پۆلێ:

د ئەڤێ پێنگاڤێدا، دهێتە پشتڕاستكرن تا چ ڕادە قوتابييان هزرا بابەتی وەرگرتيە، د پۆلا بەروڤاژيدا، دوو جۆرە هەلسەنگاندن دهێنە ئەنجامدان:

ئەڤ جۆرێ هەلسەنگاندنێ پێدڤييە قوتابی ڕاستەوخۆ پشتی ژ تەماشەكرنا بابەتی بدوماهيدهێت، ئەنجامبدەت. ئەڤ هەلسەنگاندنە دكورتن و بتنێ هاريكاريیا مامۆستای و قوتابی دكەن هەتاكو بزانن تا چ ڕادە بابەت هاتييە وەرگرتن. بۆ نموونە، وەكی كويزێن گووگل فورمی Google From Quizzes.

2.4.1.2 قۆناغا د ناڤ پۆلێدا During Class Phase:

ئەڤ قۆناغە ئەڤان پێنگاڤێن ل خوارێ بخوەڤەدگريت:

پێنگاڤا پێنجێ: كار و چالاكيێن د ناڤ پۆلێدا:

هەرچەندە د پۆلا بەروڤاژيدا، گەلەك بەحسا ڤيديۆيێ دهێتە كرن، بەلێ فەرە ژبيرنەكەين كو مفايێ هەرە سەرەكييێ پۆلا بەروڤاژی نە ڤيديۆنە، بەلكو ئەو دەمە يێن د ناڤ پۆلێدا دبوورينن. ئەڤجا فەرە مامۆستا باش خوە و قوتابييان بۆ ئەڤێ قۆناغێ بەرهەڤبكەن. ژبەركو قوتابييان دەرفەت يا هەی لدويف دەمێ خوە تەماشەی ڤيديۆ يان تێكستی بكەن، ب ئەڤی ڕەنگی قوتابی هەر ل مال هزرا بابەتی وەردگرن و دەمێ دهێنە د پۆلێدا مامۆستا دێ دەست ب ئەنجامدانا چالاكيێن گرێدای ب بابەتی هاتی فرێكرنڤە كەت. مامۆستا چالاكيێن وەسا بەرهەڤدكەت كو پێدڤی ب هزركرنەكا كووپرن و ب ئەڤێ چەندێ مامۆستا دێ شێت بگەهيە ئەوان ئارمانجێن پەروەردەی يێن بۆ قوتابييێن خوە دەينان (Centre of Teaching Excellnce, 2015, p. 6).

پێنگاڤا شەشێ: هەلسەنگاندنا د ناڤ پۆلێدا:

ئەڤ جۆرە هەلسەنگاندنە د ناڤ پۆلێدا دهێتە ئەنجامدان. ئەڤ جۆرێ هەلسەنگاندنێ دبيت هندەك پرسيارێن كو مامۆستا د دەمێ وانەيێدا ژ قوتابييان بكەت يان ژی كويزبن(تاقيكرنێن كورت)؛ داكو ب ڕێكا وان مامۆستا بشێت قوتابييێن خوە لدۆر بابەتێ وەرگرتی و چالاكيێن ئەنجامداين بهەلسەنگينيت (Excellence Centre of Teaching, 2015, p. 4).

3.4.1.2 قۆناغا پشتی پۆلێ After class phase:

د ستراتيژييا پۆلا بەروڤاژيدا، هندەك جاران فێربوون دەربازدبيتە قۆناغا سيێ. مامۆستا هندەك چالاكی، ڕاهێنان يان پرۆژەيێن گرێدای ب بابەتی دەتە قوتابييان. مامۆستا

هاندانا قوتابییان دکەت خوە د پرۆگرامێن جودا جودادا تۆماربکەت؛ داکو ئاستێ تێگەهشتنا خوە بەرفرەهتربکەن. یان ژی مامۆستا پتر هاریکارییا قوتابییان دکەت ب رێکا چڤینێن رووبەری یان ئۆنلاین، دانا پتر پێزانینان ب رێکا ئیمێلان و و پەرێن ئەلکترۆونی.

2.2 تێگەهـ Concept:

1.2.2 دەرازینکەك د پەیدابوون و گەشەکرنا تێگەهاندا:

هەر لگەل هەبوونا مرۆڤایەتیێ لسەر رووییێ ئەردی، مرۆڤی ب رێکا سەرەدەریکرنێ لگەل کارێن ژیانا رۆژانە، هەستکرنا دەوروبەرێ خوە و دەربازبوونا ژ ئەزموون و کاودانێن جودا جودا، بەردەوام بزاڤا تێگەهشتنا جیهانا دەوروبەر کرییە. د ئەڤێ پێکولا خوەدا، مرۆڤی هەمی دەمان بەراوردیکرییە د ناڤبەرا ئەوان تشتێن سەرەدەریێ لگەل دکەت و هەروەسا ئەوان کاودان و ئەزموونێن تێدا داربازدبیت؛ پێخەمەت ئەوێ چەندێ جوداهی و وەکهەئەڤییان د ناڤبەرا واندا ببینیت. لسەر ئەڤێ بنەمای و پشتبەستن لسەر تایبەتمەندیێن وەکهەڤ، بۆ چەند دەستەیان پۆلیندکەت؛ داکو باشتر تێبگەهیت و بشێت د بارۆدۆخێن جودا جودا و نویتردا بکاربئینیت.

ب رێکا ئەڤێ پرۆسەیا پۆلینکرنێ، مرۆڤی شیبا گەلەك تایبەتمەندی و خاسلەتان کورت بکەت. ئەڤجا ئەڤێ چەندێ دەرفەت دایێ ب ئێك بەرسڤ دەربرینێ ژ کۆمەکا بابەتێن وەکهەڤ و نە وەکهەڤ بکەت و ئەڤ بەرسڤەیە بوویە تێگەهـ لدەڤ مرۆڤی. دویڤرا، ب تێهەگەهان نەبتنێ سەرەدەری لگەل تشت و هەستکرنا دەوروبەرێ خوە کر، بەلکو پێ سەرەدەری لگەل نەبەرجەستەیێن ئالۆز و گشتگیر کر و ب ئەڤێ رەنگی تێگەهـ لدەڤ مرۆڤان گەشەکر و بەرفرەهبوون. (سعادة و اليوسف، 1988، ص ص. 59-58).

2.2.2 تێگەهـ و تێگەهێ رێزمانی:

تێگەهـ زاراڤەکە ژبۆ نیشاندانا هەژمارەکا تشتان، رووبدانان یان پرۆسەیان دهێتەبکارئینان کو دبنەرەتدا خوەدان تایبەتمەندیێن هەڤپشکن. تێگەهـ پەیڤەکە ژبۆ پۆلینکرنا بارۆدۆخەکێ گشتی کو چەندین نموونە هەبن: بۆ نموونە، پەیڤا "چیا" ئاماژەیە بۆ تێگەهەکێ گشتی کو وەسفا بلنداهییێن سەر تویڤلێ رووییێ ئەردی برەنگێ گومەکێ بەران دکەت، ئانکو تێکەهـ پۆختەیە ژبۆ رووبدان و تشتێن راستییێن د ناڤ ژیانێدا. وەسفکرنەکا کورتە ژبۆ گەلەك فاکتەران یان ژی وێنەیەکێ گشتیێ تێگەهشتنا مێشکییە کو ژ ئەنجامێ چاڤدێریکرنا راستەوخۆیا گەلەك بابەت و رووبدانێن نێزیکی هەڤدوو پێکدهێت (Bruner et all., 1956, p. 244).

تێگەهـ کۆمەکا تشت، رووداو و هێمایانە لسەر بنەمایێ تایبەتمەندیێن هەڤبەشێن گشتی دهێنە خرڤەکرن کو رەنگە ناڤەك یان هێمایەکێ تایبەت لێ بهێتەکرن. تێگەهـ وێنەیێ گشتیێ مێشکییە ژبۆ تشت، رووداو و بارۆودۆخان. تێگەهێ فیزیکی، تێگەهشتن و تێبینیکرنا ئەوان تشتانە یێن بەر هەستێن مرۆڤی دکەڤن و سەبارەت تێگەهێ ئەبستراکتی، هزرەکە یان کۆمەکا هزرانن، مرۆڤ ب شێوەیی هێما یان گشتاندانا هندەک بابەتێن نەبەرجەستەی یێن دیارکری وەردگریت (الطيطي، 1993، ص. 7).

3.2.2 پێنگاڤێن فێرکرنا تێگەهان:

تێگەهـ چەند پێکهاتەیان یان پشکان بخوەڤەدگریت، ئەڤ پێکهاتە ژبۆ فێرکرنا تێگەهان پێدڤینە. پێکدهێن ژ ناڤ و پێناسەیا تێگەهی، تایبەتمەندیێن تێگەهی (یێن گرنگ و نە گرنگ) و نموونەیێن گرێدای و نەگرێدای تێگەهی. هەژمارەکا رێکێن فێرکرنا تێگەهان یێن هەین. بۆ نموونە، رێکا پێشکێشکرنا راستەوخۆ و رێکا وەرگرتنا تێگەهان (Arends, 2015, p. 344).

1.3.2.2 رێکا پێشکێشکرنا راستەوخۆ

Direct presentation:

ئارێندس (Arends, 2015, p. 344)، پرۆسەیا فێربوونا تێگەهان د ئەڤێ رێکێدا، ژ دەستووری، پاشیی ئینانا نموونە و جێبەجێکرنا وان پێکدهێت. ئانکو مامۆستا ل دەستپێکێ ناڤی ل تێگەهی دکەت و پێناسەدکەت. دویڤرا، نموونەیێن گرێدای و نەگرێدای تێگەهی دابیندکەت و کار لسەر دکەن؛ پێخەمەت موکمکرنا تێگەهشتنا تێگەهی.

ئارێندس (Arends, 2015, p. 344) و یانێز (Yanez, 2010, pp. 4-5)، سێ پێنگاڤ ژبۆ فێرکرن و فێربوونا تێگەهان دانانە، ئەڤ پێنگاڤە لدویڤ رێکا پێشکێشکرنا راستەوخۆنە.

پێنگاڤا ئێکێ: پێناسەکرنا تێگەهـ:

پێناسەکرنا تێگەهی خالا هەری سەرەکییە د فێرکرنا تێگەهیدا؛ ژبەرکو هەردەمێ مە دەست ب فێربوونا تشتەکێ کر، ئێکسەر پرسیارەك خوە لسەرێ مە ددەت. ئەرێ ئەو چ مەبەست د گەهینیت؟ پێناسە ئەوێ پۆلا تایبەت یا بابەت پێڤەگرێدای و تایبەتمەندیێن ئێکانەیێن بابەتی دەستنیشاندکەت، پێدڤییە پێناسە وان تایبەتمەندیان بخوەڤەبگریت کو هاریکارییا قوتابی بکەت پێ بابەتی ژ بابەتێن دیێن هەمان پۆل جودابکەت. ب کورتی پێناسا تێگەهی ژ دوو پشکان پێکدهێت:

1- پۆلا یان چینا بابەت لبن دهێتە پۆلینکرن.

2- تایبەتمەندیێن جوداکار.

پێنگاڤا دوویێ: دابینکرنا نموونەیێن گرێدای و نەگرێدای تێگەهی:

دابینکرنا نموونەیان لگەل پێناسەیێ پرۆسەیا فێربوونێ موکمترلێدکەت. هندی نموونە پتربن، تێگەهـ دێ پتر رووهنتربیت. زێدەباری ئەڤێ چەندێ، فێرکرنا تێگەهان ب نموونەڤە، هاریکارییا قوتابییان دکەت بابەتان لسەر بنەمایێ تایبەتمەندیین نێزیک و هەڤبەش پۆلینبکەن. شیانا پۆلینکرنێ ژ ئاستێن بلندێن فێربوونێیە. مەبەست ژ نموونەیێ نەگرێدای تێگەهی ئەو نموونەنە یێن نێزیکی تێگەهی بەلێ هندەك تایبەتمەندیێن جودا بخوەڤە دگریت.

دابینکرنا نموونەیێن گرێدای و نەگرێدای، تێگەهێ ڕووهندکەن و هاریکاریا قوتابی دکەت تایبەتمەندیێن هەر تێگەهەکێ دەستنیشان و ژێکجودابکەت.

لدەمێ مامۆستا نموونەیێن گرێدای و نەگرێدای تێگەهیڤە دئینیت، پێدڤییە ئەڤان خالان لبەر چاڤ وەربگریت:

1-کۆمەکا نموونەیان بیت.

2-نموونە ژ ژیانا کەتواری بن.

پێنگاڤا سێیێ: پێکڤەگرێدانا تێگەهان (جێبەجێکرنا تێگەهی):

ئەڤ پێنگاڤە بیردانکا قوتابی چالاکدکەت و هاریکاریا قوتابی دکەت بابەتەکێ نوی ب بابەتێن بەری نوکە فێربووی و ئەزموونێن بەرێڤە گرێبدەت. ئەڤ پێنگاڤە ڕێکەك گەلەک باشە بۆ فێرکرنا تێگەهێن نەبەرجەستەی و ئالۆز. پشکداریکرنا فێربوون و ئەزموونین بەری و گرێدانا وان ب بابەتێن نوی، ئاستێ تێگەهشتن وەرگرتنێ لدەڤ قوتابی پێشدئێخیت.

نموونەیەك ژ تەکسۆنۆمی (پۆلینسازی)یا تێگەهێن ڕێزمانێ:

پرەیتەر (Prater, 1993,p. 59)، ب ئەڤێ هێلکارییێ تەکسۆنۆمیا تێگەهێن ڕێزمانێ دیزایندکەت.

جێبەجێکرنا ئەڤێ پێنگاڤێ:

- دانا پێشەکییەکێ لدۆر تێگەهەکێ قوتابی پێ ئاگەهبن و گرێدای بابەتێ نوی بیت.
- تێگەهێ نوی دێ زویتر هێتە وەرگرتن ئەگەر گرێدانەگ د ناڤبەرا تێگەهی و ئەزموونێن ژیانا قوتابییان هەبیت.

2.3.2.2 ڕێکا وەرگرتنا تێگەهان

Concept attainment:

پرۆسەیا فێربوونا تێگەهان د ئەڤێ ڕێکێدا، بەروڤاژی ڕێکا پێشکێشکرنا ڕاستەوخۆیە، ئانکو ژ ئینانا نموونەیێن تێگەهی، جێبەجێکرنا وان دەستپێدکەت و پاشیی دەستوور دهێتە شروڤەکرن. بدەربرینەکا دی، مامۆستا ل دەستپێکێ نموونەیێن گرێدا و نەگرێدای تێگەهی بۆ قوتابییان شرۆڤەدکەت، جێبەجێدکەن و لدۆماهیێ پێناسەدکەت. ئەڤ ڕێکا وەرگرتنا تێگەهان ژلایێ برۆنەر (Bruner, 1996)ی هاتبوو ددانان (Arends, 2015, p. 344).

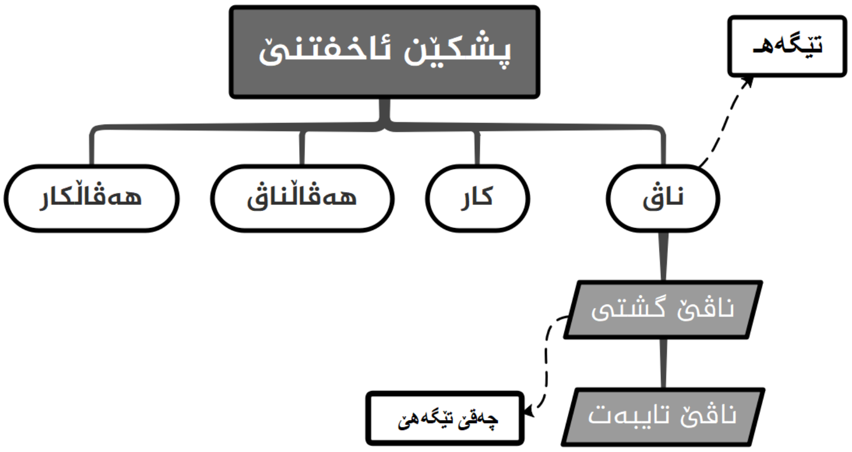

4.2 ڤەکۆلینێن بەرێ Literature Review:

1.4.2 ڤەکۆلینا سەیدا (Saidah, 2019):

ئەڤ ڤەکۆلینە ل وەلاتێ مالیزیا هاتییە ئەنجامدان. ئارمانج ژێ زانینا کارتێکرنا فێربوونا بەروڤاژییە د گۆتنا ڕێزمانێدا لدەڤ ئەوان قوتابییێن ئینگلیزیێ وەک زمانێ دوویێ دخوینن. بۆ بدەستڤەئینانا ئارمانجا خوە، ڤەکۆلەری ڕێبازا ئەزموونگەری بکارئینایە. کۆمەلگەها ڤەکۆلینێ پشکا زانستێ شروڤەکرنا قورئانێ بوو ل زانکۆیا ئیسلامی ل مالیزیا، بۆ مەرەما ڤەکۆلینێ گرۆپەك کو ژ (32) پێکهاتبوو، بابەتێ ڕێزمانا زمانێ ئینگلیزی لدویڤ پۆلا بەروڤاژی بۆ ماوەیێ نەهـ حەفتییان وەرگرت و گرۆپێ دی کو ژ (29) قوتابی بوون، بابەت ب ڕێکا ئاسای وەرگرت.

ئالاڤێن ڤەکۆلینێ تاقیکرنا-پێشییێ و تاقیکرنا-پاشییێ بجۆرێ نڤێسین لسەر قوتابییان هاتنە ئەنجامدان. تاقیکرنا-پێشییی ب مەبەستا زانینا ئاستێ شەهرەزایا ڕێزمانی هاتە ئەنجامدان و تاقیکرنا-پاشییێ بۆ پیڤانا شەهرەزایا ڕێزمانێ پشتی بابەت لدویف پۆلا بەروڤاژی وەرگرتی، هاتە برێڤەبرن. پشتی پێرابوونێن شرۆڤەکرنا ئاماری ب بکارئینان

هاوكێشەيا (t-test)، دەرئەنجامێن ڤەكۆلینێ د بەرژەوەندیا گرۆپێ ئەزموونگەری خوەیابوون كو جوداهییەكا بەرچاڤ د ناڤبەرا هەردوو گرۆپاندا هەبوو سەبارەت فێربوونا ڕێزمانا زمانێ ئینگلیزی (Saidah, 2019, pp. 199-204).

2.4.2 ڤەكۆلینا (الجبوري و العبيدي، 2019):

ئەڤ ڤەكۆلینە ل عێراقێ هاتییە ئەنجامدان. ئارمانج ژێ زانینا كاریگەیا مۆدلێ لۆرسباخ Lorsbach د وەرگرتن و لبیرمانا تێگەهێن ڕێزمانێ لدەڤ قوتابییێن پۆلا چوارێ ئامادەی بوو. ژبۆ گەهشتنا ئارمانجین ڤەكۆلینێ، ڤەكۆلەران سێ گریمانەیێن چنەی دارێشتینە و كۆمەلگەها ڤەكۆلینی قوتابییێن پۆلا چوارێ ئامادەی بوون ل قوتابخانەیەكا ئامادەیا كچان ل بەغدا ل سالا خواندنێ 2019-2018. ژبۆ سەرەدەریكرنێ لگەل گرۆپێ ئەزموونگەری و كۆنترۆلكار، ڤەكۆلینێ پشبەستن لسەر ڕێبازا ئەزموونگەری (experimental approach) كرییە. تاقیكرنا-پێشییێ و پاشییێ ژبۆ گۆڕاوێ هاتبوونە ئەنجامدان، خەسلەتێن سایكۆمەتری بوو هاتبوونە دەرئێخستن. گرۆپێ ئەزموونگەری بابەت لدویڤ مۆدلێ Lorsbach وەرگرتبوو و گرۆپێ كۆنترۆلكار بابەت لدویڤ ڕێكا ئاسای وەرگربوو. سامپلێ ڤەكۆلینێ ژ 68

قوتابییان پێكهاتبوو و بسەر دوو گرۆپاندا هاتبوون لێكڤەكرن. گرۆپێ ئەزموونگەری 34 قوتابی و گرۆپێ كۆنترۆلكار 34 قوتابی بوون.

پشتی ڤەكۆلەران پێڕابوونێن شرۆڤەكرنا ئاماری ئەنجامداین، دەرئەنجامێن ڤەكۆلینێ وەسا دیاربوون كو ستراتیژییا مۆدلێ Lorsbach كاریگەیەكا ئەرینی د وەرگرتن و لبیرمانا تێگەهێن ڕێزمانێ لدەڤ قوتابییێن پۆلا چوارێ ئامادەی هەبوو (الجبوري و العبيدي، 2019، ص ص. 25-1).

3.4.2 ڤەكۆلینا (احمد، 2020):

ئەڤ ڤەكۆلینە ل عێراقێ ل سالا 2020 هاتییە ئەنجامدان. ئارمانجا ئەڤێ ڤەكۆلینێ زانینا كاریگەرییا بكارئینانا چار ستراتیژییان (تومارکرن، کێمکرن، دووبارەکرن و ڕێکخستن) بوو لسەر وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ كوردی لدەڤ قوتابییێن پۆلا پێنجێ ئامادەیی. پێخەمەت بدەستڤەئینانا ئارمانجێن ڤەكۆلینێ، ڤەكۆلەری ڕێبازا ئەزموونگەری (experimental approach) بكارئینایە.

سەمپڵا ڤەكۆلینی ژ 58 قوتابییان پێكهاتبوو. بشێوەیەكێ هەرەمەكێ ب سەر دوو گرۆپاندا (ئەزموونگەری و كۆنترۆلكار) ل قوتابخانەیەكا ئامادەیی هاتبوونە دابەشكرن، هەر گرۆپەك 29 قوتابی بوون. ڤەكۆلین ل هەمی وەرزێ ئێكێ لسەر قوتابییان هاتە جێبەجێكرن.

ڤەكۆلەری تاقیكرنەكا 30 بڕگەیی ژ جۆرێ هەلبژارتن دروستكر و ساخلەتێن سایكۆمەتری بۆ دەرئێخستن. پشتی پێڕابوونێن شروڤەكرنا ئاماری ب بكارئینان هاوكێشەیا (t-test)، دەرئەنجامێن ڤەكۆلینێ د بەرژەوەندییا گرۆپێ ئەزموونگەری خوەیابوون كو جوداهییەكا بەرچاڤ د ناڤبەرا هەردوو گرۆپاندا هەبوو سەبارەت وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانێ (احمد، 2020، ص ص. 96-91).

4.4.2 ڤەكۆلینا (ئەحمەد، 2021):

ئەڤ ڤەكۆلینە ل هەرێما كورستانا-عێراقێ هاتییە ئەنجامدان. ئارمانج ژێ زانینا كارتێكرنا پێكڤە بكارئینانا ستراتیژییا (Hill-Climbing) و (Concept Maps) د گۆتنا بابەتێ ڕێزمانا كوردیدا لسەر وەرگرتنا تێگەهان و گەشەكرنا پاڵدەرێ عەقلی لدەڤ قوتابییێن پۆلا دەهێ ئامادەی.

ژبۆ گەهشتنا ئارمانجین ڤەكۆلینێ، ڤەكۆلەران دوو گریمانەیێن چنەی دارێشتبوون و كۆمەلا ڤەكۆلینی قوتابییێن پۆلا دەهێ ئامادەی بوون ل قوتابخانەیێن پارێزگەها دهوكێ ل سالا خواندنێ 2021-2020.

سامپلێ ڤەكۆلینێ ژ 43 قوتابییان پێكهاتبوو و بسەر دوو گرۆپاندا ب شێوەیەكێ هەرەمەكی هاتبوونە لێكڤەكرن. گرۆپێ ئەزموونگەری 22 قوتابی و گرۆپێ كۆنترۆلكار 21 قوتابی بوون. ژبۆ سەرەدەریكرنێ لگەل گرۆپێ ئەزموونگەری و كۆنترۆلكار، ڤەكۆلینێ پشبەستن لسەر ڕێبازا ئەزموونگەری (experimental approach) كربوو. گرۆپێ ئەزموونگەری بابەت لدویڤ ستراتیژییا پێكڤە بكارئینانا (Hill-Climbing) و (Concept Maps) وەرگرتبوو و گرۆپێ كۆنترۆلكار بابەت لدویڤ ڕێكا ئاسای وەرگربوو.

ڤەكۆلەران دوو ئالاڤێن پیڤانێ دروستكربوون: ئالاڤێ ئێكێ تاقیكرنا بدەستڤەئینانا تێهگەهێن ڕێزمانا زمانێ كوردی بوو كو ژ 24 بڕگەیان ژ جۆرێ هەلبژارتن پێكهاتبوو و خەسلەتێن سایكۆمەتری بوو هاتبوونە دەرئێخستن. ئالاڤێ دوویێ پیڤەرێ پاڵدەرێ عەقلی بوو و ژ 47 بڕگەیان پێكهاتبوو كو ل پێشییێ و پاشییێ هاتبوونە ئەنجامدان.

پشتی پێڕابوونێن شرۆڤەكرنا ئاماری ب بكارئینان هاوكێشەیا (t-test)، هاوكێشەیا دووجاییا ئیتا (η2) و هاوكێشەیا ڤەبارێ كارتێكرنێ (d). دەرئەنجامێن ڤەكۆلینێ وەسا دیاربوون كو پێكڤە بكارئینانا ستراتیژییا (Hill-Climbing) و (Concept Maps) كارتێكرنەكا ئەرێنی لسەر وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانێ و گەشەكرنا پاڵدەرێ عەقلی هەیە (ئەحمەد، 2021، ل ل. 155-114).

3 -ڕێباز و ڕێكارێن ڤەكۆلینێ Methodology:

1.3 ڕێبازا ڤەكۆلینێ Research Methodology:

ڤەكۆلین پشتبەستنێ لسەر ڕێبازا ئەزموونگەری (Experimental approach) دكەت و دكەڤیتە ژێر سیبەرا ڤەكۆلینێن چەندایەتی (Quantitative research)؛ چونكی ئەو داتایێن ڤەكۆلەر پێدڤی ب ڕێكا ئەنجامدانا تاقیكرنان دێ هێنە بدەستڤەئینان.

جێبەجێكرنا ڕێبازا ئەزموونگەری لسەر ڤەكۆلینا لبەردەست، دوو جۆرە گرۆپان دخوازیت: گرۆپێ ئەزموونگەر و گرۆپێ كۆنترۆلكار. خشتەیێ ژمارە (1).

خشتەیێ ژمارە(1) : -دیزاینێ ئەزمووونگەریا ڤەکۆلینێ

گرۆپ	گۆڕاوێ سەربەخوە	گۆڕاوێ کارتێکری (تاقیکرنا پاشیینێ)
ئەزموونگەری	ستراتیژیا پۆلا بەروڤاژی Flipped Classroom Strategy	وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی
کۆنترۆڵکار	ڕێکا ئاسای	

2.3 سەمپڵا ڤەکۆلینێ Research sample:

دەستنیشانکرنا سامپڵێ ڤەکۆلینێ ب ڕێکا سامپڵێن ئەگەری Probability Sampling، جۆرێ سامپڵێ هەرەمەکیێ سادە Simple Random Sampling و تەکنیکا سامپڵێت ب پشک کێشانێ The Fishbowl Draw بوو. ببکارئینا تەکنیکا سامپڵێ پشک کێشانا هەرەمەکی. قوتابخانەیا فەڕاشین لگەل پۆلەکا 33 قوتابی (17 کچ و 16 کوڕ) وەک گرۆپێ ئەزموونگەری و قوتابخانەیا ڕۆژین لگەل پۆلەکا 25 قوتابی (14 کچ و 11 کوڕ) وەك گرۆپێ کۆنترۆلکار هاتنە هەلبژارتن. خشتەیێ (2).

خشتەیێ ژمارە(2): -دابەشکرنا سامپڵێ ڤەکۆلینێ بسەر گرۆپاندا.

قوتابخانە	هۆبە	گرۆپ	ڕەگەز	هەژمارا قوتابییان	هەژمارا قوتابییێن نێر و مێ هەر گرۆپەکێ
فەڕاشین	(ب)	ئەزموونگەری	کچ	17	33
			کوڕ	16	
ڕۆژین	(ب)	کۆنترۆلکار	کچ	14	25
			کوڕ	11	
			سەرجەمێ سەمپڵی	58	58

3.3 ڕێکارییێن هەڤسەنگیێ The parity procedures:

ڤەکۆلەرێن د بوارێ پەروەردێدا، ژبۆ پشتراستبوون ژ ساخلەمیی و هویربینیا ئەنجامێن ڤەکۆلینێن خوە، ڕێکارێن جودا جودا پێن هەڤسەنگییێ د ناڤبەرا گرۆپێن ڤەکۆلینێدا دکەن. پێخەمەت ئەڤێ چەندێ، ڤەکۆلەران ڕێکارێن هەڤسەنگییێ دناڤبەرا هەردوو گرۆپان و کچ و کوڕێن گرۆپێ ئەزموونگەری د هژمارەکا گۆڕاواندا دەرئێبێخستن. تاقیکرنا سامپڵێن سەربەرخوە (t-test) ژبۆ گۆڕاوێن (پێزانینێن بەرێ، تەمەنێ قوتابییان، بیرتیژی IQ) و هاوکێشەیا ((χ2) Chi-Square) ژبۆ دەرئێخستنا هەڤسەنگیێ د ناڤبەرا ئاستێ زانستیێ دەیکوبابێن قوتابییێن هەردوو گرۆپاندا هاتنە بکارئینان. ئەنجام د خشتەیێن ل خوارێدا هاتینە پێشچاڤکرن.

خشتەیێ ژمارە(3): -ئەنجامێن تاقیکرنا (t-test) بۆ هەڤسەنگییێ دناڤبەرا گرۆپێ ئەزموونگەری و کۆنترۆلکار، کوڕ و کچێن گرۆپێ ئەزموونگەریدا.

گۆڕاو	گرۆپ/ گرۆپێ ئەزموونگەری	هەژمارا قوتابییان	ناڤەندێ ژمێریاری	لادانا پیڤەری	بهایێ (t-test) هەژمارکری	بهایێ (t-test) خشتەیی	ڕامانداری ل ئاستێ 0,05
پێزانینێن بەرێ	ئەزموونگەری	33	11.61	3.774	1.044	2.003	ڕامانداری نینە
	کۆنترۆلکار	25	10.68	2.673			
	کوڕ	16	12.38	4.177	1.141	2.040	ڕامانداری نینە
	کچ	17	10.88	3.314			
تەمەنێ قوتابییان	ئەزموونگەری	33	152.12	11.349	0.299	2.003	ڕامانداری نینە
	کۆنترۆلکار	25	153.04	11.880			
	کوڕ	16	152.94	10.748	0.396	2.040	ڕامانداری نینە
	کچ	17	151.35	12.165			
نمرەیێن سالا بووری	ئەزموونگەری	33	73.15	12.161	0.369	2.003	ڕامانداری نینە
	کۆنترۆلکار	25	71.92	13.124			
	کوڕ	16	73.38	11.848	0.101	2.040	ڕامانداری نینە

	کچ	17	72.94	12.809			
بیرتیژی	ئەزموونگەری	33	37.85	5.351	0.246	2.003	ڕامانداری نینە
	کۆنترۆلکار	25	38.24	6.772			
	کوڕ	16	37.50	5.086	0.358	2.040	ڕامانداری نینە
	کچ	17	38.18	5.725			

خشتەیێ (4): -هەڤسەنگییا ئاستێ زانستییێ بابێن قوتابییان

گرۆپ	**نەخواندەڤان**	**خواندەڤان، بنەرت و بنەڕەتی**	**ئامادەی و سەردا**	**سەرجەم**	**بهایێ دووجاییا کای Chi-Square (χ2)**		**ڕامانداری ل ئاستێ** 0,05
					هەژمارکری	خشتەیی	
ئەزموونگەری	**7**	14	12	33	0.729	5.991	**ڕامانداری نینە**
کۆنترۆلکار	**7**	8	10	25			
گرۆپێ ئەزموونگەری	**نەخواندەڤان**	**خواندەڤان و سەردا**		**سەرجەم**	**بهایێ دووجاییا کای** Chi-Square (χ2)		**ڕامانداری ل ئاستێ 0,05**
					هەژمارکری	**خشتەیی**	
کوڕك	7	9		16	0.036	3.841	**ڕامانداری نینە**
کچك	8	9		17			

خشتەیێ (5) -:هەڤسەنگییا ئاستێ زانستییێ دەیکێن قوتابییان

گرۆپ	**نەخواندەڤان**		**خواندەڤان، بنەرت و بنەڕەتی**	**ئامادەی و سەردا**	**سەرجەم**	**بهایێ دووجاییا کای Chi-Square (χ^2)**		**ڕامانداری ل ئاستێ** 0,05
						هەژمارکری	خشتەیی	
ئەزموونگەری	16		10	7	33	0.894	5.991	ڕامانداری نینە
کۆنترۆلکار	10		7	8	25			
گرۆپێ ئەزموونگەری		نەخواندەڤان	خواندەڤان و سەردا		سەرجەم	بهایێ دووجاییا کای Chi-Square (χ2)		ڕامانداری ل ئاستێ 0,05
						هەژمارکری	خشتەیی	
کوڕك		8	8		16	0.029	3.841	ڕامانداری نینە
کچك		8	9		17			

خشتەیێ ژمارە 3: هەڤسەنگییا پێزانینێن بەرێ، تەمەنێ قوتابییان، نمرەیێن سالا بووری، بیرتیژییێ و خشتەیێ ژمارە 4: هەڤسەنگییا ئاستێ زانستییێ بابێن قوتابییان و خشتەیێ ژمارە 5: هەڤسەنگییا ئاستێ زانستییێ دەیکێن قوتابییان، دناڤبەرا قوتابییێن گرۆپێ ئەزموونگەری و گرۆپێ کۆنترۆلکار و قوتابییێن کچ و کوڕێن گرۆپێ ئەزموونگەری پیشچاڤ دکەن. ئەنجام ددەنە دیارکرن کو ڕامانداربیا جوداهییا ئاماری د ناڤبەرا هەردوو گرۆپان و کچ و کوڕێن گرۆپێ ئەزموونگەریدا نینە ل ئاستێ ڕامانداریێ (0,05)؛ ژبەرکو بهایێن تاقیکرنا (t-test) یێن خشتەی پتر دەرکەفتینە ژ بهایێن هەژمارکری ل پلا ئازادیێ (56). ئەڤ ئەنجامە هەڤسەنگییا د ناڤبەرا گرۆپێ ئەزموونگەری و گرۆپێ کۆنترۆلکار و قوتابییێن کچ و کوڕێن گرۆپێ ئەزموونگەری پەسەندکەت و گونجای بوون کو ڤەکۆلین لسەر بهێتە جێبەجێکرن.

4.3 کۆنترۆلکرنا گۆڕاوێن دەرڤەیی و ناڤخوەیێن ڤەکۆلینا ئەزموونگەری: پێخەمت بدەستڤەئیانانا ئەنجامێن ساخلەم و زانستی، ڤەکۆلەری پرانییا گۆڕاوێن دەرڤەیی و ناڤخوەی ژبەری جێبەجێکرنا ڤەکۆلینێ لبەر چاڤ وەرگرتبوون و لدویف شیيانێن خوە بزاڤا کۆنترۆلکرنا واندایە.

5.3 ئالاڤێ تاقیکرنێ Research instrument: ڤەکۆلین پێدڤی ب ئێک ئالاڤی هەبوو کو وەك تاقیکرنا پاشییێ (posttest) ژبۆ پیڤانا ئاستێ قوتابیێن هەردوو گرۆپان لدۆر تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی بهێتە بکارئینان.

1.5.3 تاقیکرنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی: ژبۆ پیڤانا ئاستێ وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی یێن پۆلا حەفتێ بنەڕەتی چ تاقیکرنێن تیوریێن بەرەهەڤکری نین، ئەڤجا ڤەکۆلەران لدویف پێنگاڤێن لخوارێ ئەڤ تاقیکرنە بەرهەڤکریە.

1.1.5.3 دەستنیشانکرنا بابەتێ فێرکرنێ و تێگەهێن ڕێزمانی: د ناڤ نەهـ بابەتێن وەرزێ ئێکێدا، (20) تێگەهـ دهێنە دیتن، (6) تێگەهێن سەرەکی و (14) تێگەهێن لاوەکینە. ژبۆ چەوانییا دەستنیشانکرنا و بکێرهاتنا ئەوان بۆ برگەیێن تاقیکرنێ، داخواز ژ چەند پسپۆڕیان هاتە کرن. لدویف فیدباکێ هاتییە وەرگرتن، بتنێ (10) تێگەهـ هاتنە دەستنیشانکرن.

2.1.5.3 دارشتنا ئارمانجێن ڕەوشتی:
ئارمانجێن ڕەوشتی پشتی هاتینە ڕاستڤەكرن و د پێرابوونا ئاماریدا دەربازبووین. ب ئەڤی ڕەنگی دەركەفتن: (53) ئارمانجێن ڕەوشتی وەك سەرجەمێ گشتی: ئاستێ بیرئینانێ (21)، ئاستێ تێگەهشتنێ (17) و ئاستێ جێبەجیكرنێ (15).

3.1.5.3 دارشتنا بڕگەیێن تاقیكرنێ:
ئێكەم تاقیكرنا وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ كوردی ژ (30) بڕگەیان پێكدهات: (ڤەكۆلەری ئەڤ تاقیكرنە لسەر بنەمایێ سێ پێنگاڤێن ئاڕێندس (Arends, 2015, p. 344) و یانێز (Yanez, 2010, pp. 4-5) ژبۆ فێركرن و فێربوونا تێگەهان دانایە، دروستكر.

6.3 خەسلەتێن سایكۆمەتری بۆ بڕگەیێن تاقیكرنێ Psychometric properties:
ڕاستگۆیی Validity(ڕاستگۆییا پێشچاڤ Face validity و ڕاستگوییا ناڤەرۆكێ Content validity) ژبۆ بڕگەیێن تاقیكرنا ڤەكۆلینێ هاتنە دەرئێخستن

1.6.3 شیكارییا ئاماری بۆ بڕگەیێن تاقیكرنێ Item analysis:
شیكارییا بڕگەیان وەک پشكەك ژ ڕاستگوییا ناڤەرۆكێ، رێكێن ئاماری و بریارێن پسپۆران بكاردئینیت ژبۆ هەلسەنگاندنا تاقیكرنان لسەر بنەمایێ كوالێتییا هەر بڕگەیەكێ، بڕگەیێن د ئێک جۆریدا و هەمی بڕگەیان پێكڤە لگەل پەیوەندییا بڕگەیان ب هەڤدووڤە (McCowan, 1999, p. 3).

1.1.6.3 ئاستێ بزەحمەتیێ Item Difficulty:
لدویف مەككاوونی (McCowan, 1999, p. 18)، ڕێژەیا زەحمەتیێ دكەڤیتە د ناڤبەرا (1-0) دا، هندی ژمارە پتر نێزكی (0) بیت ئاماژەیە بۆ بزەحمەتیبوونا بڕگەیێ و بەروڤاژی. ئەگەر بڕگەیەك ژ لایێ 75% ژ قوتابییان بدروستاهی هاتە بەرسڤدان، ڕامانا هندێ دگەهییت كو ئاستێ زەحمەتییا ئەوێ بڕگەیێ دێ بیتە (0.75). لسەر بنەمایێ ئەڤێ چەندێ ئاستێ بزەحمەتییا هەمی بڕگەیێن ئالاڤێ ڤەكۆلینێ دهێنە پەسەندكرن، ئەڤەلدەمكێ پشتی كو هەمی بڕگە د هاوكێشەیا ئاستێ زەحمەتیبوونێرا دەربازبووین.

2.1.6.3 هێزا ژێكجوداكرنێ Item discrimination:
لگۆر بلادی و باددی (Blood & Budd, 1972, p. 127)، هەر بڕگەیەكا هێزا جوداكرنا وێ بكەڤیتە بسەر (0.40)دا، ب بڕگەیەكا ژێكجوداكەرا بهێز دهێتە هەژمارتن. لسەر ئەڤی بنەمای. بڕگەیێن تاقیكرنێ، بهایێ هێزا جوداكرنا وان كەفتیە بسەر (0.40) دا، لەوڕا هەمی ب بڕگەیێن ژێكجوداكەرێن بهێز دهێتە هەژمارتن.

3.1.6.3 كاراییا بژاردەیێن خاپینەر:

Distractor Efficiency (DE)
بژاردەیێن خاپینەر پێدڤییە د ماقویل بن، مەبەست ژ بژاردەی خاپینەر ئەوە قوتابیێ فێرنەبووی ژ بژاردەیێ دروست دویر بێخیت و بخاپینیت. ئانكو فەرە بژاردەیێ خاپینەر وەكێ بەرسڤا دروست یێ بالكێش بیت یان ژێ بالكێشتر بیت (Miller et all., 2008, p. 210).
د شیكاركرنا بژاردەیێن خاپینەردا، گرۆپێ ئاست نزم پتر بژاردەیێن خاپینەر هەلبژارتبوون بەراورد ب گرۆپێ ئاست بلند. دیسان بهایێ بژاردەیێن هەر بڕگەیەكێ نەكەفتە دبن ڕێژەیا 5% دا و بهایێن وان سالیب بوون. ئەڤە ئەوێ چەندێ دگەهینیت كو بژاردەیێن خاپینەر د بڕگەیێن د جۆرێ هەلبژارتناندا، بژاردەیێن خاپینەر و ماقویلبووینە.

2.6.3 جێگیرییا تاقیكرنێ Reliability:
جێگیری پیڤەرێ دەرئێخستنا هویربینییا تاقیكرنایە، ئانكو تا چ ڕادە ئەنجامێن تاقیكرنێ خوەڕاگرن، نەگۆر و دویرن ژ گۆڕاوێن دی. بدەربرینەكا دی، ئەو تاقیكرنەیە كو هەمان ڕێژبەندیا نمرەیێن قوتابییان بدەستڤەدئینیت لدەمێ دووبارە لسەر هەمان گرۆپ و د هەمان ڕەوشدا دهێتە ئەنجامدان (McCowan, 1999, p. 10).
پشتی ڕاستگوویا بڕگەیێن تاقیكرنێ هاتییە دەرئێخستن، ڕوویبری هاوكێشەیا كوودر ڕێچاردسون-20 (Kuder-Richardson-20) بوون. د ئەنجاماندا پلەیێن جێگیریێ گەهشتە (0.83) كو لدویف (McCowan, 1999, p. 10) ب جێگیریەكا باش دهێنە هەژمارتن.

3.6.3 تاقیكرن بشێوەیێ دوماهیێ:
پشتی تاقیكرن د خاسلەتێن سایكومەتریدا دەربازبووی، ب ئەڤی رەنگی دەركەفت: تاقیكرن ژ (30) بڕگەیان پێكهات: (10) بڕگە ژ جۆرێ ڕاست و شاش، (10) هەلبژارتن و (10) بەرامبەركرن. جۆرێ ئێكێ یێ بڕگەیان (ڕاست و شاش: بۆ مەرەما پێناسەكرنا تێگەن)، جۆرێ دوویێ یێ بڕگەیان (هەلبژارتن: بۆ مەرەما جوداكرنا تێگەهان) و جۆرێ سێیێ یێ بڕگەیان (بەرامبەركرن: بۆ مەرەما جێبەجیكرنا تێگەهان) هاتنە دانان.

7.3 پلانێن وانەگۆتنێ Lesson plans:
ڤەكۆلەری دوو پلانێن جودا بۆ هەر بابەتەكێ ڕێزمانێ بەرهەڤەكرن، پلانێن ژبۆ گرۆپێ ئەزموونگەری دهاتنە دانان، لدویف پێنگاڤێن ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی و ئارمانجێن ڕەوشتی یێن كو ژبۆ بابەتێن ڕێزمانا زمانێ كوردی یێن پۆلا حەفتی بنەڕەتیهاتینە دارێشتن، ئەڤە لدەمەكێ پلانێن گرۆپێ كۆنترۆلكار، بتنێ لدویف ڕێكا ئاسای و ئارمانجێن ڕەوشتی دهاتنە دارێشتن.

8.3 تومارکرنا قوتابییان د پلاتفۆرمەکێ ئۆنلاینیدا Joining students in a platform:

لگورەی ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی، فەرە قوتابی د پلاتفۆرمەکێ ئۆنلاینیدا بهێنە تومارکرن؛ داکو بشێن تەماشەی ڤیدیۆیێن بەلاڤکری بکەن. ئەپێ پۆلا دۆژۆ (ClassDojo) بۆ ئەڤێ مەبەستێ هاتە بکارئینان. د ئەڤێ پلاتفۆرمیدا، قوتابی پێدڤی ب چ ئیمەیلان نابن، بەلێ پیدڤییە هەر قوتابییەکێ کۆدەکێ (QR) هەبیت؛ داکو بشێن تەڤلی ئەپێ پۆلا دۆژۆ ببن. پشتی ڤەکۆلەری ناڤێن هەر 33 قوتابییان د پلاتفۆرمیدا تومارکرین، هەر قوتابییەکێ کۆدەکێ (QR) بۆ هاتە دروستکرن. ڤەکۆلەری کۆد لگەل پێنگاڤێن دامەزراندنا ئەپی بۆ هەر قوتابییەکی کوپیکرن و لسەر ئەوان پالڤەکرن. د ئەنجامدا هەمی قوتابییان شیبا ب سانەهی تەماشەی بابەتێن بەلاڤکری بکەن.

9.3 جێبەجێکرنا ڤەکۆلینێ

:Research implementation

جێبەجێکرنێ ژ ڕۆژا شەمبییێ ڕێکەفتی 16/10/2021 هەتا ڕۆژا پێنج شەمبێ ڕێکەفتی 6/1/2022 ڤەکێشا.

10.3 بجهئینانا ئالاڤێ ڤەکۆلینێ:

تاقیکرنا پاشییێ، بۆ مەرەما پیڤانا وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی، ئێکسەر پشتی بابەتێ خواندنێ تمامبووی ب قوتابییێن هەردوو گرووپان ل ڕۆژا پێنج شەمبێ ڕێکەفتی 6/1/2022 هاتە کرن.

1.11.3 نمرەدانا تاقیکرنان Marking tests:

خشتەیێ ژمارە 6: ئەنجامێن تاقیکرنا (t-test) بۆ زانینا ڕاماندارىا جوداهییێ د ناڤبەرا ناڤەندێن نمرەیێن هەردوو گرۆپاندا د تاقیکرنا پاشییێدا ژبۆ وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی.

نمرەدانا تاقیکرنێ نەکەڤیتە لبن کاریگەرییا چ لایەنەگیرییەکێ (Halo effetcs)؛ چونکی هەرسێ جۆرێن برگەیان (ڕاست وشاش، هەلبژارتن و بەرامبەرکرن) د تاقیکرنێدا، ژ جۆرێن بابەتینە. نمرەدان لگورەی کلیلا بەرسڤێن تاقیکرنێ هاتە ئەنجامدان. هەر بەرسڤەکا ڕاست (1) نمرە وەک بها وەردگرت و بهایێ هەر بەرسڤەکا شاش (0) نمرە پێ دهاتەدان.

4 ئەنجام و گەنگەشە Results and Discussion:

1.4 شرۆڤەکرنا داتایان Data analysis:

1.1.4 بەراوردییەك د ناڤبەرا هەردوو گرۆپاندا لدۆر وەرگرتنا تێگەهان:

پێخەمەت سەلماندنا گریمانەیا ئێکێ یا ڤەکۆلینێ، ناڤەندێن ژمێری و لادانێن پیڤەرییێن ئەنجامێن تاقیکرنا پاشییێ ژبۆ وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی بۆ هەردوو گرۆپان (ئەزموونگەری و کۆنترۆلکار) هاتنە دەرئێخستن و بەراوردکرن. لگۆر ئەنجامێن بدەستڤەهاتی، ناڤەندێ ژمێرییێ گرۆپێ ئەزموونگەری گەهشتە (21.70)، ئەڤە لدەمەکی ناڤەندێ ژمێرییێ گرۆپێ کۆنترۆلکار کێمتر دیاربوو (19.96) بەراورد ب گرۆپێ ئەزموونگەری.

داکو بڕیار لسەر هەبوونا ڕاماندارییا جوداهییا د ناڤبەرا ناڤەندێن نمرەیێن گرۆپێ ئەزموونگەری و گرۆپێ کۆنترۆلکاردا بهێتەدان، ڤەکۆلەری تاقیکرنا تائیبا سەمپلێن سەربخوە (t-test) جێبەجێکر. ئەنجامێن ئەڤێ هاوکێشەیا ئاماری د خشتەیێ ژمارە (10) دا هاتینە پێشچاڤکرن.

خشتەیێ ژمارە 6: ئەنجامێن تاقیکرنا (t-test) بۆ زانینا ڕاماندارىا جوداهییێ د ناڤبەرا ناڤەندێن نمرەیێن هەردوو گرۆپاندا د تاقیکرنا پاشییێدا ژبۆ وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی

گرۆپ	هەژمارا قوتابییان	ناڤەندێ ژمێریاری	لادانا پیڤەری	بهایێ (t-test)		ڕاماندارى ل ئاستێ 0,05
				هەژمارکری	خشتەیی	
ئەزموونگەری	33	21.70	1.976	3.247	2.003	ڕاماندارە
کۆنترۆلکار	25	19.96	2.071			

خشتەیێ ژمارە 6 ئاستێ قوتابییێن گرۆپێ ئەزموونگەری و گرۆپێ کۆنترۆلکار ژ لایێ وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی د تاقیکرنا پاشییێدا ب ڕێکا تاقیکرنا تائی نیشانددەت. ئەنجام ددەنە دیارکرن کو جوداهییا ئاماری د ناڤبەرا هەردوو گرۆپاندا هەیە ل ئاستێ ڕاماندارییێ (0,05)؛ ژبەرکو بهایێ (t-test) یێ هەژمارکری (3.247) پتر دەرکەفتییە ژ بهایێ هەژمارکری (2.003) ل پلەیا ئازادییێ (56). هەبوونا ڕاماندارییا جوداهییا ئاماری، ئاماژەیە ژبۆ پتر گەشەکرنا ئاستێ قوتابییێن گرۆپێ ئەزموونگەری د وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردیدا ل هەمبەر قوتابییێن گرۆپێ کلاسیکی. ئەڤە ئەوێ چەندێ ڕووهنڤەدکەت کو خواندانا بابەتی ل گرۆپێ ئەزموونگەری خۆرتتربوویە ژ گرۆپێ کۆنترۆلکار.

ئەڤ ئەنجامە گریمانەیا ئێکێ یا (چنەی)، "جوداهییا ڕاماندارییا ئاماری ل ئاستێ (0.05) دا نینە د ناڤەندێن

نمرەیێن تاقیکرنا وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا کوردیدا د ناڤبەرا قوتابییێن گرۆپێ ئەزموونگەرییێ ئەوێن بابەت لدویڤ ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی وەرگرتین و قوتابییێن گرۆپێ کۆنترۆلکاردا ئەوێن بابەت لدویڤ ڕێکا ئاسایی وەرگرتین"، ڕەتدکەت و لجهێ ئەوێ گریمانەیا (بەدیل) پەسەنددکەت.

تاقیکرنێن گریمانەی مینا (t-test)، هاریکارییا ڤەکۆلەران دکەن کو بزانن گاریکەریەك ژ لایێ ئاماریڤە ڕامانداره یان نەخێر، بەلێ چ پێزانینان لدۆر قەبارێ کاریگەریێ نادەن یان ژی دیارناکەن کا تا چ ڕادە ئەو کاریگەرییە یا بهێزە و دشێت جوداهییەکێ د ژیانا کەتواریدا پەیدابکەت. پتریا ڤەکۆلینان کار لسەر تاقیکرنا گریمانە و هەلسەنگاندنا ڕامانداریا ئاماریا ئەنجامان دکەن، بێکو ئەنجام برەنگەکێ بهێنە ڕاڤەکرن کو نەبتنێ کەسێن ئامارناس تێبگەن، بەلکو کەسێن ئاسای ژی تێبگەهن. ئەڤجا هەتا ئەنجامێن ڤەکۆلینێ ب زمانێ ژیانا ڕۆژانە بهێنە ڕاڤەکرن، پێدڤییە داتاێێن ڤەکۆلینێ ڕوبیری هاوکێشەیا قەبارێ کاریگەریێ بین (effect size) (Ellis, 2002, pp. 3-4).

ئەڤجا ژبۆ پیڤانا قەبارێ کاریگەرییا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی، ڤەکۆلەری هاوکێشەیا کاوهنی (Cohen's d) و دووجائییا ئیتا (Eta Square η2) بکارئینان (Norouzian & Plonsky, 2018, p. 263; Thalheimer & Cook, 2002, p. 4) لدویڤ ئێك. ئەنجام د خشتەیێ ژمارە (12)دا و ئاستێن بریاردانا قەبارێ کاریگەریێ د خشتەیێ ژمارە (11)دا هاتینە نمایشکرن.

خشتەیێ ژمارە (7): -ئاستێن بریاردانا قەبارێ کاریگەرییێ.

پیڤەر	قەبارێ کاریگەریێ			
	بچویک	ناڤنجی	مەزن	گەلەك مەزن
Cohen's d	0.20	0.50	0.80	1.30
Eta Squared η2	0.01	0.06	0.14	0.20

خشتەیێ ژمارە (8): - ئەنجامێن قەبارێ کاریگەرییا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی لسەر گرۆپێ ئەزموونگەری

تاقیکرن	بهایێ (t)	بهایێ Cohen's d	بهایێ η2	قەبارێ کاریگەری
گیرووکرنێ یا پاشیێ	3.247	0.861	0.158	مەزنە

ب جێبەجێکرنا هاوکێشەیا دائییا کاوهنی (Cohen's d) و دووجاییا ئیتا (η2)، بهایێن ئەوان یێن قەبارێ کاریگەرییێ گەهشتنە (861.0) و (158.0) لدویڤ ئێک هەر وەکی د خشتەیێ ژمارە (8)دا هاتین و هەمبەرکرنا ئەڤان ئەنجامان لگەل ئاستێن قەبارێ کاریگەرییێ د خشتەیێ ژمارە (7)دا هاتین (0.80<0.861) و (0.14<0.158)، ئاماژەیە ژبۆ هەبوونا کاریگەرییەکا مەزن یا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی لسەر گرۆپێ ئەزموونگەری د وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی ل ئاستێ تاقیکرنا-ئێکسەر یا پێشییێ. ب دەربرینەکا دی، ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی ب ڕێژەیا مەزنتر و باشتر ژ ڕێکا ئاسایی دشێت کارتێکرنێ لسەر وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی بکەت.

2.1.4 بەراوردییەك د ناڤبەرا کوڕ و کچێن گرۆپێ ئەزموونگەری لدۆر وەرگرتنا تێگەهان:

پێخەمەت سەلماندنا گریمانەیا دوویێ یا ڤەکۆلینێ، ناڤەندێن ژمێری و لادانێن پیڤەرییێن ئەنجامێن تاقیکرنا پاشییێ ژبۆ وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی بۆ قوتابییێن کوڕ و کچێن گرۆپێ ئەزموونگەری هاتنە دەرئێخستن و بەراوردکرن. لگۆر ئەنجامێن بدەستڤەهاتی، ناڤەندێ ژمێرییێ قوتابییێن کوڕ گەهشتە (21.06) کو کێمترە ب بەراورد ب ناڤەندێ ژمێرییێ قوتابییێن کچان (22.29)، ب ئەڤێ چەندێ جوداهییەکا ئاشکەرا د ناڤبەرا ناڤەندێن نمرەیێن هەردوو ڕەگەزندا هەیە.

بەلێ داکو بریار لسەر هەبوونا ڕامانداریا جوداهییا د ناڤبەرا ناڤەندێن نمرەیێن کوڕ و کچێن گرۆپێ ئەزموونگەریدا بهێتەدان، ڤەکۆلەری تاقیکرنا تائییا سەمپلێن سەربخوە (t-test) جێبەجێکر. ئەنجامێن ئەڤێ هاوکێشەیا ئاماری د خشتەیێ ژمارە (9) دا هاتینە پێشچاڤکرن.

خشتەیێ ژمارە (9):- ئەنجامێن تاقیکرنا (t-test) بۆ زانینا ڕامانداریا جوداهییێ د ناڤبەرا ناڤەندێن نمرەیێن کوڕ و کچێن گرۆپێ ئەزموونگەری د تاقیکرنا پاشییێدا ژبۆ وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی.

گرۆپێ ئەزموونگەری	هەژمارا قوتابییان	ناڤەندێ ژمێریاری	لادانا پیڤەری	بهایێ (t-test)		ڕامانداری ل ئاستێ 0,05
				هەژمارکری	خشتەیی	
کوڕ	16	21.06	1.731	1.856	2.040	ڕامانداری نینە
کچ	17	22.29	2.054			

خشتەیێ ژمارە 9 ئاستێ قوتابیێن کوڕ و کچێن گرۆپێ ئەزموونگەری ژ لایێ وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا کوردی د تاقیکرنا پاشییێدا ب ڕێکا تاقیکرنا تائی نیشانددەت. ئەنجام دەنە دیارکرن کو جوداهیا ئاماری د ناڤبەرا هەردوو ڕەگەزاندا نینە ل ئاستێ ڕامانداریێ (0,05)؛ ژبەرکو بهایێ (t-test) یێ هەژمارکری (1.856) کێمتر دەرکەفتییە ژ بهایێ خشتەی (2.040) ل پلەیا ئازادییێ (56).

ئەڤجا نەبوونا ڕامانداریا جوداهیا ئاماری، ئاماژەیە ژبۆ پەسەندکرنا گریمانەیا دوویێ یا (چنەی)، " جوداهیا ڕامانداریا ئاماری ل ئاستێ (0.05) دا نینە د ناڤەندێن نمرەیێن تاقیکرنا وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا کوردیدا لدەڤ قوتابیێن کوڕ و کچ یێن گرۆپێ ئەزموونگەرییێ ئەوێن بابەت لدویڤ ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی وەرگرتین."

2.4 گەنگەشە Discussion:

ڤەکۆلینا لبەردەست کار لسەر ئەوێ دویڤچوونا زانستی کرییە یاکو دخوازت بزانیت ئەرێ ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی دشێت ئاستێ وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی لدەڤ قوتابیێن پۆلا حەفتێ بنەڕەتی بەرەڤ پێشڤەببیت. پێدڤییە لدەستپێکێ چەند ساخلەتێن سەرەکی لسەر سروشتێ ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی بهێنە لبیرئینان: فێربوون تێدا ب ڕێکا پراکتیکرنێیە و پتر دەرفەتا پشکدارییکرنێ ژبۆ قوتابییان دابیندکەت. زێدەباری ئەڤێ چەندێ، ئەڤ ستراتیژییە تەکنەلۆژییایێ ژێ دئێخیتە د خزمەتا فێرکرن و فێربوونا قوتابییاندا. ئەڤجا پشتی داتایێن هەردوو تاقیکرنێن قوتابییان ب هۆکارێن ئاماری هاتینە هەژمارتن و د دویڤرا ئەنجامێن ئەوان هاتینە شروڤەکرن. ئەنجامان دیارکر کو ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی بشێوەیەکێ گشتی و برێژەیەکا مەزن دشێت باندۆرەکا ئەرێنی لسەر وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی هەبیت.

سەبارەت ئێکەم پرسیارا ڤەکۆلینێ کو ب ئەڤی ڕەنگی هاتبوویە ئاراستەکرن:" ئەرێ بکارئینانا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی دێ یا کاریگەربیت لسەر وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی لدەڤ قوتابیێن پۆلا حەفتێ بنەڕەت؟". ئەنجامێن ب ڕێکا شروڤەکانا داتایان هاتینە بدەستڤەئینان (بزڤرە خالا ژمارە: 1.1.4) ب ئەرێنی بەرسڤا ئەڤێ پرسیارێ ددەن؛ چونکی د ئەڤێ خالێدا ئەنجامێن گرۆپێ ئەزموونگەری کەفتنە د پێشییا گرۆپێ کۆنترۆلکارڕا و جێبەجێکرنا قەبارێ کاریگەرییێ بۆ کارتێکرنا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی، ئەوێ چەندێ د سەلمینن کو "بەلێ" ئەڤ ستراتیژییە دشێت ئاستێ قوتابییان ژ لایێ وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی برێژەیەکا مەزن بەرەڤ پێشڤەببەت بێکو ڕامانداریا جوداهیا ئاماری د ناڤبەر هەردوو ڕەگەزێن گرۆپێ ئەزموونگەریدا هەبیت (بزڤرە خالا ژمارە: 2.1.4)، ئەڤە ئەوێ چەندێ دگەهینیت کو قوتابی چ کوڕ بیت یان کچ، ب هەمان شێوە دشێت مفای ژ ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی ژبۆ وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی ببینیت. ئەڤجا ڤەکۆلەر ئەڤان ئەنجامێن ئەرێنی ژبۆ بدروستاهی بکارئینانا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی ڤەدگێڕیت؛ چونکی هەڤسەنگی ژلایێ تەمەنی، پێزانینێن بەرێ، نمرەیێن سالا بووری، بیرتێژییێ و ئاستێ زانستییێ دەیکوبابان ژبۆ گرۆپێ ئەزموونگەری و کۆنترۆلکاردا دەرئێخستبوون.

ڤەکۆلەر دێ د چەند پەرەگرافێن لخوارێدا تیرۆشکەکێ ئێخیتە لسەر ئەوان ساخلەت و هۆکارێن گرێدای ب ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژیڤە کو ڕەنگە بووینە ئەگەرێ پتر گەشەکرنا گرۆپێ چارەسەرکەر ژ لایێ وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردی ل هەمبەر گرۆپێ کلاسیکی:

- پۆلا بەروڤاژی تەکەزێ لسەر ئەنجامادانا چالاکی و ڕاهێنانێن بابەتان دکەت، ئانکو لایەنێ پراکتیکی دبیتە کاکلا وانەیێ و لایەنێ تیۆری دهێتە ڕاکرن بۆ ژدەرڤەی پۆلێ. ب دەربڕینەکا دی، شروڤەکرن و تێگەهشتنا تێگەهی بابەتی بۆ قوتابی د ڤیدیۆیەکێدا دهێنە بەرهەڤکرن و ل مال تەماشەدکەت و تێگەهی بابەتی وەردگریت. ئەڤجا د پۆلا بەروڤاژیدا، دەمێ قوتابی ب شروڤەکرنا تیۆرییا بابەتیڤە ناهێتە بووراندن و هەمی دەمێ پۆلێ ب بەرسڤدانا ڕاهێنان و ئەنجامدانا چالاکییانڤە دهێتە مەزاختن. د پۆلا بەروڤاژیدا مامۆستا نە تەوەرێ سەرەکییە و قوتابی دبیتە تەوەرێ سەرەکی و ئەڤ چەندە ژ ئارمانجێن سەرەکییێن پەروەردەیا هەڤچەرخە. ڕۆلگێرانا ڤەکۆلەری وەك مامۆستا بدرێژاهییا وەرزێ ئێکێ و بدروستاهی بکارئینانا ستراتیژییا

پۆلا بەروڤاژی وەکر کو د هەمی وانەیاندا قوتابی سەنتەرێ پۆلێ بیت و تەکەز لسەر لایەنێ پراکتیکی بیت.

▪ گوهۆڕینا مودێلا کلاسیکییا ئەرکێ مالێ، ڤەکۆلەری ئەرکێ مالێ ژ سروشتێ ئەوان یێ بێزاکەر و مەزاختنا دەمەکی درێژ ب پەرتووک و بەرسڤدانا پرسیار و ڕاهێنانێن ئەوانڤە گوهارت بۆ ڤیدیۆیەکا کورت و پۆخت کو قوتابی دشیان لدویڤ دەمێ خوە یێ ڤالە تەماشەبکەن یان ژێ بکاربئینن بۆ هەر دەمەکی کو ئەوان بڤێن پێداچوونەکێ لسەر بابەتی بکەن. ئەڤ مودێلا نوییا فێرکرن و فێربوونێ، ئەرکێ مالێ لگەل ژینگەها نفشێ ئەڤی سەردەمی دگۆنجیت. ئاشکەرایە نفشێ نوکە، ب نفشێ تەکنولۆژییایێ دهێتە ناسکرن، ئەڤجا لدەمێ ڤەکۆلەری فێربوونا ئەوان ژ کەتوارێ ئەوان دویر نەئێخستی، ئەڤێ چەندێ حەزا فێربوونێ لدەڤ ئەوان پێشئێخست و دیسان دروستکرنا ڤیدیۆیێن پرۆفیشنال ژ لایێ ڤەکۆلەریڤە پتر هاندانا قوتابیان کر گرنگییێ ب بەرێخودانا بابەتێ ئۆنلاین بدەن. د ئەڤان ڤیدیۆیاندا، ڤەکۆلەری چەشنێن فێربوونێ مینا: بکارئینانا وێنە، نڤێسین و پێشکێشکرنا بابەتی بدەنگەکێ ڕووهن لبەرچاڤ وەردگرتن.

بەلاڤکرنا ڤیدیۆیان د پلاتفۆرمێ پۆلا دۆژۆدا (Class Dojo)، هەروەسا دروستکرنا گرۆپان د ئەڤی پلاتفۆرمیدا و دانا خالێن پاڵدەرییێ بۆ ئەوان قوتابییێن تەماشەی ڤیدیۆیان دکەن، پرسیارێن وەرگرتنا هزرا بابەتی بەرسڤددەن و پشکدارییێ د چالاکییێن ناڤ پۆلێدا دکەن.

ئەڤجا ڤەکۆلینا لبەردەست ب ئەنجامێن خوە، دچیتە د ناڤا ڕیزێن ئەوان ڤەکۆلینێن بەرێدا یێن کو ئاماژەدایە کاریگەرییا ئەرێنییا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی و هندەك ستراتیژییەت، ڕێک و مۆدلێن دی لسەر وەرگرتنا تێگەهان. ئەو ڤەکۆلینێن بەرێ پێکدهێن ژ: ڤەکۆلینا سەیدا ,Saidah) (2019؛ (الجبوري و العبيدي، 2019)؛ (احمد، 2020)؛ (ئەحمەد و نبی، 2021):

5 دەرئەنجام، ڕاسپاردە و پێشنییار:

5.1 دەرئەنجام :Conclusion

لسەر بنەمایێ ئەوان چاڤدێریکرن و ئەنجامێن ب ڕێکا ئەڤێ ڤەکۆلینێ هاتینە بدەستڤەئینان، ڤەکۆلەر ڕابووینە ب ژێکێشانا چەند دەرئەنجامەکان:

▪ ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی بشێوەیەکێ بەرچاڤ کاریگەرتر و گۆنجایترە ژ ڕێکا ئاسایی د وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردیدا. ئەڤێ ستراتیژییێ شییا ب هەمان ئاست مفای بگەهینیتە قوتابییێن کچ و کوڕ د گۆڕاوێ وەرگرتنا تێگەهاندا.

▪ ژینگەهەکا مۆدرن یا فێرکرن و فێربوونێ ژبۆ قوتابییێن گرۆپی چارەسەرکەر دابینکر. ژینگەهەك بوو کو لگەل کەتوارێ نفشێ ئەڤی سەردەمی دگۆنجا. ئەڤێ چەندێ باندۆڕەکا ئەرێنی لسەر گەشەکرنا ئاستێ ئەوان د گۆڕاوێ وەرگرتنا تێگەهاندا کر. هەروەسا حەزا فێربوونێ لدەڤ قوتابییان و ڕێژەیا پێکڤەکارکرنێ لدەڤ ئەوان پێشئێخست.

▪ ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی دەرفەتەکا فێربوونێ یا گۆنجای ژبۆ قوتابییان دابینکر، کو ل دویڤ دەمێ خوە یێ ڤالە تەماشەی ڤیدیۆیێن بابەتی دکرن و هەروەسا ل هەر دەمەکی ڤیابان، دشیان پێداچوونێ لسەر بابەتی بکەن. ئەڤێ چەندێ گەلەك مفا گەهاندە قوتابییێن دڕەنگ د بابەتی دگەهشتن.

▪ ژبەرکو تەکەز پتر لسەر لایەنێ پراکتیکییە و قوتابی پترییا جاران پێکڤەکاردکەن. ئەڤجا ئەڤێ چەندێ دەرفەت دایە قوتابییان ڕۆلێن جوداجودا بگێڕن وەکی: هزرڤان، چارەسەرکەرێن ئاریشەیان، بڕیاردەر و بەردەڤکێن چالاك. بەرببریەکا دی، قوتابی پتر دەرفەت هەبوو هزرا خوە د تێگەهیدا بکەت و نموونەیان بینیت، نموونەیان ژێکجودابکەن، دانوستاندنێ لسەر نموونەیێن گرێدای و نەگرێدای ب تێگەهانڤە بکەن.

▪ هەرچەندە ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی خوڕتترە ژ ڕێکا ئاسایی د وەرگرتن تێگەهێن ڕێزمانا زمانێ کوردیدا، بەلێ پێدڤییە ئاماژە ب ئەوێ چەندێ ژی بهێتە دان کو ڕێکا ئاسایی شکەستن نە ئینا و شیبا هاریکارییا قوتابییان د وەرگرتن و لبیرمانا تێگەهاندا بکەت.

2.2.5 ڕاسپاردە ژبۆ مامۆستایێن زمانێ کوردی:

▪ پێکولا بکارئینانا تەکنیکێن نوی یێن فێرکرنا بابەتێن ڕێزمانێ د وانەگۆتنێن خوەدا بکەن. وەکی تەکنیکێن فێرکرنا تێگەهان کو د ئەڤێ ڤەکۆلینێدا بۆ مەرەما فێرکرنا تێگەهان هاتینە بکارئینان. ئەگەر ئاستەنگ بکەڤنە د ڕێیا مامۆستایدا لدۆر بکارئینانا ستراتیژیەکا مینا پۆلا بەروڤاژی. ئەو دشێن ڕێکێن وانە گۆتنێ تێکەلی ڕێکا ئاسای بکەن و ب ئەڤی چەندێ قوتابی دی بنە سەنتەرێ پۆلێ.

3.5 پێشنییار :Suggestions

ڤەکۆلەر ئەڤان ناڤ و نیشانێن لخوارێ ژبۆ ڤەکۆلینێن داهاتی پێشنیاردکەت:

▪ کاریگەرییا پێکڤە بکارئینانا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی و ڕێکا گرۆپان لسەر پێشڤەبرنا کارەمەییا نڤیسینا دارشتنان بزمانێ کوردی و حەزا نڤیسینێ لدەڤ قوتابییێن قۆناغەکا بنەڕەتی.

کاریگەرییا ستراتیژییا پۆلا بەروڤاژی لگەل بکارئینانا مۆدلێ وەرگرتنا تێگەهان د ناڤ پۆلێدا Concept attainment (Model) د وەرگرتنا تێگەهێن ڕێزمانا کوردی و ڕەنگڤەدانا فێربوونێ لدەڤ قوتابییێن قۆناغەکا بنەڕەتی.

ژێدەر References :

ژێدەرێن ب ئینگلیزی:

Aker, B. (2012). The Impact of Technology on Learning: A Research Roundup. Edutopia. Retrieved August 15, 2020 from

https://wac.colostate.edu/docs/jbw/v8n2/harris.pdf
Hartyányi, M. (2018). Innovating Vocational Education. Flipped Classroom in Practise. The European Commission.
Hattie, J. (2012). Visible Learning for Teachers: Maximizing Impact on Learning. Routledge.
Krashen, S. D. (1982). Principles and Practice in Second Language Acquisition (Language Teaching Methodology). Review of Educational Research.
Lage, M., Platt, G., & Treglia, M. (2000). Inverting the Classroom: A Gateway to Creating an Inclusive Learning Environment. The Journal of Economic Education, 31(1), 30-43. Retrieved from https://booksc.org/book/30447367/d0ecea
Mazur, E. (1997). Peer Instruction: A User's Manual Series in Educational Innovation. Library of Congress Cataloging-in-PublicationData.
McCowan, R. J., & McCowan, S. C. (1999). Item Analysis for Criterion-Referenced Tests. Center for Development of Human Services.
Norouzian, R., & Plonsky, L. (2018). Eta-and partial eta-squared in L2 research: A cautionary review and guide to more appropriate usage. Second Language Research, 34(2), 257-271.
Prater, M. A. (1993). Teaching Concepts: Procedures for the Design and Delivery of Instruction. Remedial and Special Education, 14(5), 51-62.
Saidah, I. (2019). the Effectiveness of Flipped Classroom in Teaching Grammar of Efl Students. Journal of English Teaching and Research (JETAR), 4(2), 193-206.
Sams, A. (2013, Dec 12). Flipped Class: Shedding Light On The Confusion, Critique, and Hype. Retrieved from SCRIBD: http://www.the dailyriff.com/articles/the-flipped-class-shedding-light-on
Tabbert, R. (1984). Why Teach Grammar? The English Journal, 73(8), 38-42.
Thalheimer, W., & Cook, S. (2002). How to calculate effect sizes from published research: A simplified methodology. Work-Learning Research, 1(9).
Yanez, C. M. (2010). Analysis of concepts and procedures. Threshold Publishing House.

https://www.edutopia.org/discussion/impact-technology-learning-research-roundup
Arends, R. I. (2015). Learning to Teach (Tenth ed.) McGraw-Hill Education.
Azar, B. (2007). Grammar-Based Teaching: A Practitioner's Perspective. Nature, 11(2), 1-12.
Baker, J. (2000). "The 'Classroom Flip": Using Web course management tools to become the Guide by the Side." In J. A. Chambers (Ed.), Selected papers from the 11th International Conference on College Teaching and Learning. Jacksonville, FL: Florida Community College at Jacksonville.
Bergmann, J., & Sams, A. (2012). Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day. International Society for Technology in Education.
Bergmann, J., Overmyer, J., & Wilie, B. (2015). The Flipped Class: Myths vs. Reality. THE DAILY RIFF - Be Smarter. About Education, 6-9. Retrieved from http://www.thedailyriff.com/articles/the-flipped-class-conversation-689.php
Bruner, J. S., Goodnow, J. J., & Austin, G. A. (1956). A Study of Thinking. New York, Wiley.
Ellis, P. D. (2002). The Essential Guide to Effect Sizes: Statistical Power, Meta-Analysis, and the Interpretation of Research Results. Cambridge University Press.
Excellence Centre of Teaching, E. (2015). The Flipped Classroom Overview The Evolution of the Flipped Classroom What are the benefits of the Flipped Classroom ? A CTE White Paper, University of Waterloo, 1-13.
Ferriman, J. (2020, January 14). Steps For Flipping Your Classroom. Retrieved January 12, 2021, from LearnDash: https://www.learndash.com/6-steps-for-flipping-your-classroom/
Flipped Learning Network FLN. (2014, March 12). Definition of Flipped Learning. FLIP Learning. Retrieved from https://flippedlearning.org/definition-of-flipped-learning/
Green, L. S., Banas, J., & Perkins, R. (2018). The flipped college classroom: conceptualized and re-conceptualized. Higher Education Research & Development, 37(6), 11-36. Retrieved January 12, 2021, from https://book4you.org/book/2919196/cef84a
Harris, M., & Rowan, E. K. (1989). Explaining Grammatical Concepts. Journal of Basic Writing, 8(2), 21-41. Retrieved from

ژێدەرێن ب زمانێ كوردی:

ئەحمەد، زۆزان حەسەن. (2021). ***كاریگەرییا بكارئینانا ستراتیجییەتا (Hill-Climbing و Concept maps) د گۆتنا بابەتێ رێزمانا كوردیدا ل سەر وەرگرتنا تێگەهان و گەشەكرنا پالدەرێ عەقلی لدەڤ قوتابیێن پۆلا دەهێ ئامادەی.*** [نامەیا ماستەرێ یا بەلاڤنەكری]. زانكۆیا دهۆك. دهۆك. *هەرێما كوردستانێ-عێراق.*

ئیبراهیم، ئالان جمیل. (2007). ***هەلسەنگاندانا ئاستێ نواندنا مامۆستاییێن زمانێ كوردی د قۆناغا ناڤنجی د گۆتنا بابەتێن رێزمان و ئەدەبێ دا لدویڤ شیانێن پێدڤی بۆ گۆتنا ئەوان.*** [نامەیا ماستەرێ یا نەبەلاڤكری]. زانكۆیا دهوك. دهۆك. د *هەرێما كوردستانێ-عێراق.*

سلێمان، زۆزان محەمەد قەسیم. (2008). ***كارتێكرنا بكارهینانا رێكێن فێربوونا ب هەڤكاری و نەخشەیێن چەمكان ل سەر ئاستێ قوتابیێن كچێن پۆلا ئێكێ ناڤنجی د بابەتێ رێزمانا كوردیدا و رۆكارێن ئەوان دەربارەی بابەتی.*** [نامەیا ماستەرێ یا نەبەلاڤكری]. زانكۆیا دهۆك. دهۆک *هەرێما كوردستانێ-عێراق*

عەبدۆلا، ژوان دلشاد. (2008). ***دانانی بەرنامەیەك بۆ فێركردنی رێزمانی كوردی بە پێی ستراتیژیی نەخشەیی چەمك و كاریگەری لە سەر دەستكەوتی خوێندنی خوێندكارانی پۆلی چوارەمی ئامادەی. هەولێر.*** [نامەی ماستەر بلاونەكراو]. زانكۆی كویە، *هەولێر، هەرێما كوردستانێ-عێراق.*

حكۆمەتا هەرێما كوردستانێ، وەزارەتا پەروەردەیێ، رێڤەبەرییا گشتی یا پرۆگرام و چاپەمەنییان (2019). ***زمان و ئەدەبێ كوردی پۆلا حەفتێ بنەرەت.*** *چاپا یازدێ، (ئامادەكرنا لیژنەیەك ژ وەزارەتا پەروەردەیێ)، هەولێر، هەرێما كوردستانێ-عێراق.*

ژێدەرێن ب زمانێ عەرەبی:

احمد، مهاباد عبد الكريم. (2020). ***أثر استراتيجية four (سجل، قلل، كرر، نظم)*** (في اكتساب المفاهيم النحوية لدى طالبات الصف الخامس الإعدادي). ***كلية التربية/ابن رشد للعلوم الإنسانية - جامعة بغداد،*** 12(8)، ص ص83-97.

الجلبوري، فلاح صاحل حسني و العبيدي، ندى صنرب. (2020). *أثر أنموذج Lorsbach في اكتساب المفاهيم النحوية عند طالبات الصف الرابع الإعدادي واستبقائه لديهن.* ***مجلة الاكاديمية العربية في الدنمارك، 24***(1).

سعادة، جودت و اليوسف، جمال. (1988). ***تدريس مفاهيم اللغة العربية والرياضيات والعلوم والتربية الاجتماعية.*** دار الجيل للطبع والنشر والتوزيع. قاهرة-مصر.

عاشور، راتب قاسم و الحوامدة، محمد فؤاد. (2007). ***اساليب تدريس اللغة العربية بين النظرية و التطبيق.*** عمان: دار المسيرة.

أبو عاذره، سناء محمد. (2012). ***تمنية المفاهيم العلمية و مهارات عمليات العلم.*** عمان: دار الميسرة.

الطيطي، محمد حمد عقيل. (1993). ***تدريس المفاهيم- نموذج تصميم تعليمي*** . اربد : دار الامل

تأثير استخدام استراتيجية الصف المقلوب في اكتساب مفاهيم قواعد اللغة الكوردية لدى طلاب الصف السابع الاساس

الخلاصة

ملخص الدراسةيهدف البحث الحالي الى معرفة تأثير استخدام استراتيجية الفصل المقلوب في اكتساب مفاهيم قواعد اللغة الكوردية لدى طلاب الصف السابع الاساس. ولتحقيق هدف البحث تم وضع فرضيات صفرية. حيث اعتمد الباحث المنهج الكمي التجريبي من أجل اختيار مجموعتي البحث و تحديد مجتمع الدراسة، وتم اختيار العينة من مدرستي (فراشين وروزين) في مدينة زاخو للعام الدراسي (2021-2022). وقد تم اختيارها بالاسلوب الطبقي العشوائي من مجتمع البحث، حيث تم اختيار 33 طالب و طالبة من مدرسة فراشين كمجموعة تجريبية، واختيار 25 طالبا و طالبة من مدرسة روزين كمجموعة ضابطة. بعد ذلك قسم الباحث العينة الى مجموعتين متكافئتين في عدد من المتغيرات. ولتحقيق هدف البحث اعد الباحث اداة اختبار مفاهيمي لقياس مدى اكتساب مفاهيم قواعد اللغة الكوردية من قبل افراد العينة والتي تكوّنت بصيغته النهائية من (30) فقرة، كما تحقق الباحث من صدق المحتوى للاختبار واستخراج خصائصه السايكومترية من قوة تمييز ومعامل السهولة وفعالية البدائل فضلا عن ثباته، كما أعدّ الباحث مجموعة من الخطط الدراسية وفقا لمادة قواعد اللغة الكوردية للفصل الدراسي الأول المقرر للعام الدراسي 2021-2022. وبعد الانتهاء من اعداد الخطط الدراسية، تم استخدام الأداة كاختبار بعدي لقياس (متغير الاكتساب). البيانات وإدراك الاختلاف المعنوي وحجم التأثير، تم كما تم استخدام الأختبار لعينتين مستقلتين لمعرفة الفروق بين المتغيرات ومربع ايتا ومعامل كوهين لمعرفة حجم الاثر على التوالي. توصلت النتائج إلى أن استراتيجية الصف المقلوب أكثر فعالية وملائمة بشكل ملحوظ من الطريقة الاعتيادية في اكتساب مفاهيم القواعد اللغة الكوردية. كما تم ذكر بعض التوصيات المتعلقة بالفصول الدراسية المقلوبة بالإضافة إلى عدد من العناوين الأساسية للأبحاث المستقبلية.

الكلمات الدالة: استراتيجية الصف المعكوس ، المفهوم ، اكتساب، القواعد الكردية

FLIPPED CLASSROOM IN ACQUIRING KURDISH GRAMMAR CONCEPTS AMONG SEVENTH GRADERS

NECHIRVAN **A**BDULLAH **Y**AHSEEN* and **D**IYAR **A**bdulkareem **S**aeed**

*Dept. of General Pcychology, Faculty of Education, University of Zakho, Kurdistan Region-Iraq

**Dept. of Kurdish Language, College of Basic Educaion, University of Zakho, Kurdistan Region-Iraq

ABSTRACT

The current study investigated the effectiveness of utilizing flipped classroom in acquiring Kurdish grammar concepts among seventh graders. Two null hypotheses were stated to achieve the research objective, and since this was quantitative research, the experimental method was used. Experimental group students were taught as per the flipped classroom, while students in the control group were taught using the traditional teaching methods. Two secondary schools in Zakho City, Kurdistan Region-Iraq, were purposefully chosen to limit the research population and identify required groups. Farasheen school, which had 33 pupils, was chosen as the experimental group, whereas Rozheen school, which had 25 students, was chosen as the control group. To achieve fair results, parity procedures were applied for both groups in a number of variables. Having conducted psychometric properties such as face validity and content validity: item difficulty, item discrimination and distractor efficiency, as well as reliably, a 30 items tool consisting of true and false items (for the purpose of defining concepts), multiple-choice items (for discriminating concepts) and matching items (for applying concepts), was decided as research instrument (posstest).The posttest was conducted to measure the student's knowledge after the implementation of the teaching plans. The SPSS software was applied to analyse the collected data. The results of the study showed that there was a statistically significant difference between the mean scores of the experimental and control groups in favour of the experimental group. The findings of the study revealed that the flipped classroom had a positive impact on the student's acquisition of Kurdish grammar concepts.

***KEY WORDS*:** flipped classroom strategy, concept, acquisition, Kurdish grammar